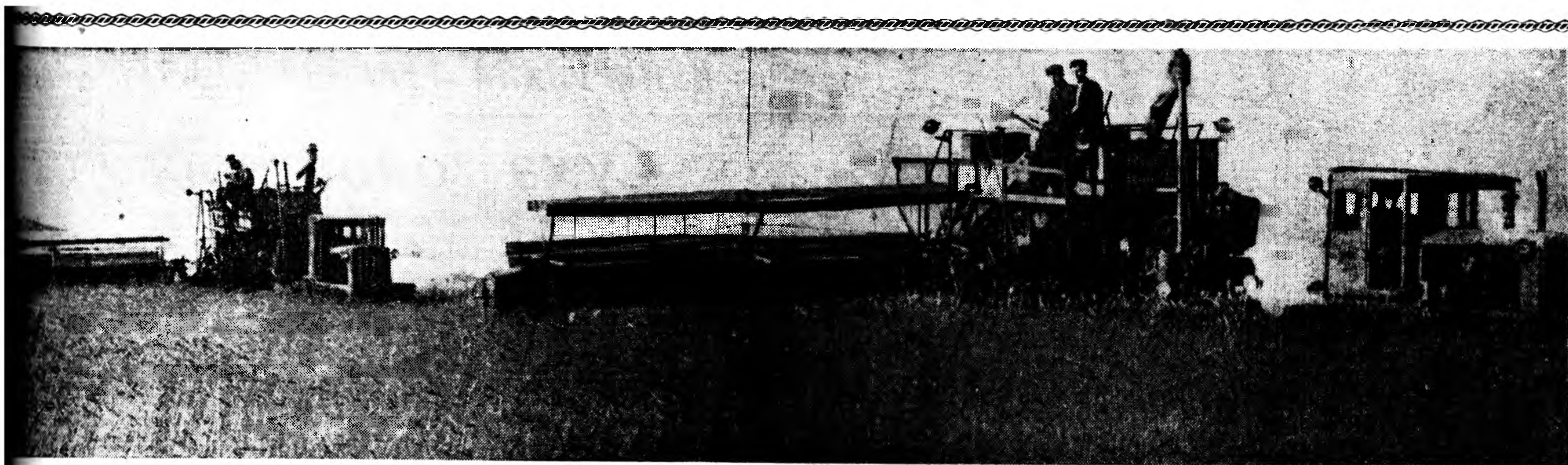

★ ★

Зураг дээрэ: Загарайн аймагай Онохойн совхозой нэгэдэхи отделенин (Шулуута) комбайнернууд Владимир Фанеевич Шурыгинай, Ким Доржиевай агрегадууд хүдэлжэ ябана. Тэдэнэр 10 га нормын орондо 15 га хүрэтэр хадана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

★ ★ ★

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

[КП]СС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 199 (9953) | 1962 оной августын 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Тарялан дээрэхэ мэдээсэлнүүд

«Буряад үнэнэй» корреспондент

Жаткаар сүүдхэдэ—50—70 гектар

Владимир Бадмажапов, Николай Хамуев, Василий Кузьмин гэгшэд «ЖРБ-4,9» жаткаар үдэр һүнигүй ажаллажа, сүүдхэдэ 50—70 гектар таряа хадана. Августын 21-дэ тэдэнэр 72 га баал болгоо. Сүүдхынь даалгабари 25 гектар.

«Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр хүдэлжэ байһан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эдэ механизаторнууд КПСС-эй Сэлэнгын райком болон аймгүйсэдкомой магтаалда хүртөө.

Д. Мункожапов,
колхозой парторганизациин секретарь.

Таряагаа табан үдэр соо хадахабди

...а ондо совхознай бү... 5348 гектарта орооһото ...нуудые таринхай. Тэн...унда зэргээр гектарай ...нтнер таряан лаб аб...бза гэжэ хүлеэгдэнэ. ...элдэ хаа хаанагүй та... ургаса һайнаар эдеэ...жилээ. Энэ үдэрһөө ... бүхы комбайн, жатка... нэгэ доро табяад, тү... үдэрһөө эршэмтэй ... хүдэлжэ захалаабди.

...гаа хадажа, хуряажа ...ээ урда бригада, агре...эндэ ажалай түсэб, ... табижа, урмашуулгын ...эй гурим баталаад, ... механизаторнуудай ...лсэжэ шиидхээбди.

... түрүүн Ставрополиин ...й «Темижбекский» сов...хой жэшээгээр таряа ..., хуряалгые бүхэли ... соо, нэгэшье һаадгүй...тулхабди, тиихэдээ аг...ые бүлэг бүлэгөөрнь ...лидо ябуулжа, аргатай ...нь хоёр жатка холбоод, ...эбди.

...низаторнууднай өөһэ... арга боломжые хара...од, бүхы 5348 гектар ...й ургасые табан үдэ...шада хадажа, баал ..., удаань комбайнуудаа **дахин түхеэрэн тааруулжа, хадаһан баалаа хүдэлмэриин найман үдэр соо суглуулан сохижо абаха зорилго табяа.** Тэрэшэлэн тон богонихон болзорто 18 мянган центнер шэнэ ургасын шэлэмэл таряа гүрэндөө худалдахабди. Мүн ерэхэ жэлэй тарилгада дүүрэн хүрэхэ эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэшье хаагдаха байна.

Имэ арга боломжо манда бии гү?

Жэшээнь, таряа амяарлан хадалгые абаад үзэе. Совхоздомнай мүнөө элдэб түхэлэй хамта 27 лафетнэ жатка, таряа амяарлан хадахаар түхеэрэгдэһэн комбайнуудай агрегадууд хүдэлжэ эхилээ. Хоёр агрегат бүхэндэ дүй дүршэл ехэтэй, 3-3 механизатор табигданхай. Тиигэжэ хүн бүхэн сүүдхэдээ халаан хахад соо хүдэлөөд, нэгэ агрегадаар адагынь сүүдхын 30 гектар гаряан амяарлан хадагдаха аргатай болоо. Тиигэбэл, бүхы жатка, комбайнуудаа нэгэшье час минн байлгангүй, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ, сүүдхэ бүри 1000 га таряа унагаажа шадаха байнабди.

Хуряалгын агрегадуудай трактор, машинануудта техническэ харууһа, заһабари байра дээрэнь хэхын тула отделени бүхэндэ нүүдэл мастерской бии болгогдоо.

Таряа хадалга, хуряалга дээрэ түлөөһэ, шан шэнээр үгэхөөр хараалагдаа. Тиимэһээ бидэ халаан бүриингөө даалгабарие дүүргэһэнэйнь түлөө механизаторнуудта 15 түхэриг, 1 центнер таряа нэмэлтэ түлөөһэ үгэхөөр тогтоогообди. Харин тэрэнээ үлүүлэн дүүргээ һаа, бүри ехэ түлөөһэ, шан абаха юм. Мүн автомашинын жолоошон бүхэн сүүдхэдээ 250 центнер таряа комбайнһаа зөөгөөд байбал, салинһаа гадуур 25 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаха ушартай. Таряа хуряалгын бусадшье ажалда хүдэлжэ байгшад баһал урмашуулагдаха.

Мүнөө хуряалгын түрүүшын үдэрһөө дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд, нүхэд: Цыбиков (нэгэдэхи отделени), Карбушев (хоёрдохи отделени) болон бусад жэшээтэ ажалаараа шалгарна. Бүхы агрегадууднай түрүүшын хахад үдэр соо 400 га таряа хадаба.

Н. Елизов.
Хяагтын аймагай
Хүдэриин совхозой
директор.

[Ре]спубликын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын, намарай эртын паар хахалалгын ябаса тухай

1962 оной августын 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...[аймаг], управлени	Бүхыдөө сабшагдаһаниинь	Үбһэнэй бүхыдөө һуриилэгдэжэ абтаһаниинь	Силосэй бүхыдөө даргадаһаниинь	Ороохото бобово ургамалнуудай хадагдаһаниинь	Кукурузын ургасын хуряагдаһаниинь	Намарай эртын паарай хахалагдаһаниинь
...[Ба]ргажанай	56	67	24	27	24	2
...нскын	73	102	31	10	15	4
...	73	92	—	—	—	—
...байкалиин	78	101	46	8	43	10
...нэй	71	47	47	90	14	11
...НСКЫН УПРАВЛЕНИ	64	72	32	15	21	6
...урэй	70	68	20	15	20	1
...	54	32	24	9	12	9
...нанай	70	49	31	0,4	14	—
...тын	68	62	88	13	8	1
...ТЫН УПРАВЛЕНИ	65	51	16	11	13	3
...ын	61	66	38	6	18	2
...	53	39	46	10	17	0,6
...ИН УПРАВЛЕНИ	56	48	36	8	17	1
...айн	63	68	12	10	11	—
...-Шэбэрэй	95	97	22	4	22	2
...гын	59	62	19	14	13	2
...гатайн	81	112	31	2	27	2
...АН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИ	70	85	20	7	18	2
...-Байгалай	49	5	—	—	—	—
...тын	44	38	—	—	—	—

СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй VI съездэ

Хүндэтэ нүхэд! СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй зургаадахи съездын делегадуудые Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална. Энэ съезд хадаа КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан совет арадай ажалай хүсэтэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэнэ.

Эд хэрэглэгшэдэй коопераци болбол манай орон дотор үргэн олон ажалшадые коммунис байгуулгада хабаадуулха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ аргануудай нэгэн, гүрэн түрэеэ ниитын хүсөөр хүтэлбэрилэн ябуулха һургуули болоно. Мүн эд хэрэглэгшэдэй коопераци хадаа хүдөө нютагта худалдаа наймаа нарижуулан һайжаруулха, хүдөө ажахын үлүү гараһан продуктнуудые худалдаха хэрэг эмхидхэхэ үүргэтэй байна бшуу. Иигэжэ эд хэрэглэгшэдэй коопераци хүн зоной олоор хабаададаг ниитын организаци болоно. Энэ ниитын организацида 43 миллион гаран пайщигууд хабаададаг. Город хүдөөгэй һуурин хоёрой хоорондохи экономическа холбоо харилсаануудые үргэдхэхэ талаар эд хэрэглэгшэдэй коопераци горьтой хубита оруулдаг байна.

Социалис экономико түргөөр хүгжөөгдэнэ, промышленна, хүдөө ажахын продукци улам бүри өхээр гаргагдана, совет хүнүүдэй байра байдал улам һайжарна, соёл культурынь хэмжээн улам дээшэлнэ. Тиимэһээ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ажахын, эмхидхэлэй ажал ябуулгые саашадань үргэдхэхэ, һайжаруулха эрилтэ табигдана бшуу.

Кооперативна худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ гээшэ эд хэрэглэгшэдэй хүдэлмэрилэгшэдэй уялгань болоно. Тиимэ болохолоорнь ажалшадай ходо хүгжэжэ байдаг эрилтэнүүдые хангаха тухай ехэ анхарал табиха, арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые ехээр гаргадаг болохо, эдэ эд товарнуудай шанарые һайжаруулха болон элдэб олон янзын болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ, ном судар, культтоварнуудые худалдалга һайжаруулха, ажал хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые түргөөр усадхаха, хүн зоной эрилтэнүүдые болбосон ёһоор хангаха хэрэгые хододоо һайжаруулха ушартай байна. Столовонуудые, сайлха эдеэлхэ газарнуудые, хилээмэ болгодог, хубсаһа угаадаг газарнуудые, заһабарилгын, оёдолой мастерскойнуудые, ухибүүдэй эмхи зургаануудые хододоо үргэдхэхэ шухала.

Эд хэрэглэгшэдэй коопераци хүдөө ажахын продукцинуудые, түүхэй эд, элдэб жэмэс бүри ехээр бэлдэдэг болохо, колхозуудта, колхознигуудта үлүү гараһан продуктнуудые худалдан абаха хэрэг үргэнөөр эмхидхэхэ ёһотой.

Түсэблэлгэ, ажахыгаа ябуулха аргануудые ходол һайжаруулжа байха гээшэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Мүн кооперативна зөөри зөөшэ элбэгжүүлхэ, тэрэниие үрилтэдэ оруулхагүйн, алмалта хэхын, гамнахын түлөө, зээн бусаар ажалдаа хандаха, гээлтэ хоролто хэхэ ябадалые сэхэ шууд усадхахын түлөө тэмсэлээ шангадхаха хэрэгтэй байна.

Кооперативна организацинууд демократиин гол ёһонуудые наринаар сахиха, пайщигуудтай саг үргэлжэ холбоо харилсаагаа бэхижүүлхэ, тиигэжэ эдэниие ажахые хүтэлбэрилэн ябуулха болон, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай, предприятинуудай ажал хүдэлмэриие хинан шалгаха хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулха, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые шүүмжэлэн тодоруулха, өөрыгөө шүүмжэлхэ хэрэгые хүгжөөхэ уялгатай.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа улам бүри эдэбхи үүсхэлтэйгээр бэелүүлхэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые нэрэтэй түрэтэйгээр оруулха аабза гэжэ найдаһанаа Советскэ Союзай Коммунис парти, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлнэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

Комсомолые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

Манай совет ороной залуушуул, тэдэнэй эрхим түрүү отряд байгаа Ленинскэ комсомол коммунис байгуулгын бүхы участогуудта ажаллажа байнад. «Коммунизмын түлөө совет арадай тэмсэлдэ залуушуул болбол зохёон байгуулхы эршэ хүсэн мүн гэжэ парти тоолоно» гэжэ КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан Программа дотор хэлэгдэнэ.

Манай суута баатар космонавтнууд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович гэгшэдшье ленинскэ комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн нүхэд юм. Эдэнэр замбуулинай «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосо-одонуудые жолоодон, социалис Эхэ оронойнгоо алдар солые улам суурхуулаа.

Зүгөөр комсомол, бүхы совет залуушуул Коммунис партиин хүтэлбэри доро коммунизм байгуулалсаха золтой байһандаа угаа ехэтэ омогорходог. Манай партиин ударидалга доро хододоо ябадаг һэн тула комсомол гээшэ нугаршагүй сэхэ замтай, сухаришагүй бата зоригтой, шэн баатар хүсэтэй, сарюун һайхан ерээдүйтэй байна бшуу. Манай партиин гайхамшаг Программа дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, коммунис ниитын харилсаануудые тогтоохо, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гэһэн гурбан гол ехэ зорилго табигдана. Энэ зорилго бүхэниие совет залуушуул, тэрэ тоодо комсомол бодотоор шиидхэлсэхэ уялгатай.

Партийна организацинууд комсомолые хүтэлбэрилхэдөө эдэ бүгэдые саг үргэлжэ хараадаа абалсаха, нэн түрүүндэ залуушуулые ажалда дуратайгаар, коммунис ажалай зохёон байгуулхы бодото һайн жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхэ уялгатай.

Теэд залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар манай областной комсомольско организациин хүдэлмэридэ үшөө горьтойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Илангаяа хүдэлмэришэн залуушуулай дунда политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ. Партийна, советскэ болон ажахын хүтэлбэрилхы олохон хүдэлмэрилэгшэд залуушуулай дунда лекци, элидхэл тон үсөөн уншана, үнэхөөрөө ой ухаанда хадуугдама хөөрөө тэдэнэртэй хэнэгүй.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой партком заводойнгоо комсомолой организациие хэр зэргээр удариданаб гэһэн асуудал КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленум дээрэ һаяшаг табигдажа, нилээд дутуу дунда зүйлнүүд элирхэйлэгдэбэ. Заводой партийна болон профсоюзай комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд коммунис ажалай түлөө мүрысөөе залуушуулай дунда хангалтатай һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй. Коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байгаа эндэхи 830 комсомолшуудай имагтал 224-ниинь энэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Залуушуулай юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зохистой һайн анхарал хандуулагданагүй. Тус заводой гурба мянгаад залуу хүдэлмэришэдэй тэн хахадынь эхин гү, али гүйсэд бэшэ дунда һургуулитайшье һаа, миил 400-гаад хүниинь хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудта һуралсана.

Эдэ бүхы дутагдалнууд ямар ушарһаа үзэгдэнэб гэхэдэ, комсомолой организацинуудые саг үргэлжэ залан ударидажа байха хэрэгтэ партийна комитедүүдэй ёһотой анхаралаа табидаггүйһөөнь болоно.

Хүдөө нютагуудтахи колхозуудай болон совхозуудай партийна организацинуудые абажа хараха болоо һаа, тэдэнэй олонхид лэ комсомолой организацинуудай хүдэлмэридэ бодото анхаралаа хандуулнагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци хүдөө нютагуудтахи эгээл томо партийна организацинуудай нэгэниинь ха юм. Зүгөөр энэ партийна организаци колхозойнгоо комсомолой организациие өөдтэй һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. Колхозой парткомой секретарь Лев Раднаев һая болотор комсомолшуудай эдэбхитэдэй нэгэниинь ябаһан аад, харин комсомолой наһанһаа гарахалаараа, залуушуул тээшэ нюураа харуулхаяа болиноо. Гэхэ зуура, тус колхозой комсомолой организациин хүдэлмэридэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии.

Саашадаа КПСС-эй райкомууд, партийна организацинууд залуушуулай дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, комсомолой союз доторой хүдэлмэридэ үдэр бүхэндэ анхаралаа хандуулдаг байха уялгатай.

Ниитын адуу малые үбһэ тэжээлээр бүримүһэн хангаха, таряа талхаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр саг соонь хуряажа абаха гэһэн айхабтар харюусалгатай, тон шухала зорилго мүнөө хүдөөдэхи ажалшадай үмэнэ табигдаад байна. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй залуушуул, нэн түрүүн комсомолшууд угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Мүнөө Совет засагай миил хэдыхэн арбаад жэл соо оршон мандажа байбашье, марксизм-ленинизмын оюун сэсэн һургаал заабаряар үнэхөөрөө хүмүүжэһэн, коммунизмын хэрэгтэ, социалис Эхэ орондоо үнэн сэхэ шэнэ зон, совет арадай хүбүүд, басагад урган гараа. Гэхэтэй хамта, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ хүн зоной ухаан бодолдохи хуушан сагай хоблог үлэгдэлнүүдтэй, буржуазна хархис үзэлтэй хайра гамгүйгөөр хододоо тэмсэхэ эрид хүрса тэмсэл мүн. Тиимэ дээрэһээ партийна организацинууд үйлэдбэриин түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, ажалшадай, илангаяа залуу үетэнэй дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулха уялгатай. Энэ зорилго партийна организацинуудай зүгһөө комсомолой организациие тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ гэһэн эрилтэ табина.

СССР-эй ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН VI СЪЕЗД

МОСКВА, августын 21. (ТАСС). СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй VI съезд Кремлиин Ехэ ордон соо мүнөөдэр нээгдэбэ. Эндэ 1676 делегадууд, харин 29 оронуудай кооперативна организацинуудай түлөөлэгшэд хабаадажа байна.

Нүхэд Г. И. Вороновой, А. П. Кириленкын, Ф. Р. Козловой, А. И. Микоянай, А. Н. Шелепинэй ложодо ерэхэдэнь съездын делегадууд, айлшад халуунаар угтаба.

Нүхэр Н. С. Хрущев толгойлогшотой КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумые хүндэлэлэй Президиумдэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һунгаа.

Съездын хүтэлбэрилхы органуудые бии болгоһоной һүүлээр делегадууд имэ зүбшэхэ зүйлнүүдые баталаа.

1. Центросоюзай правлениин тоосоото элидхэл болон КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар эд хэрэглэгшэдэй кооперациин зорилгонууд.

2. Центросоюзай балансые баталалга.

3. Центросоюзай шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл, 1962 оной январиин 1-нэй байдалаар Центросоюзай балансын ямар байһан тухай тобшолол.

4. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай Уставуудта оруулагдаһан хубилалтанууд тухай.

5. Центросоюзай Соведые, Центросоюзай правлениин түрүүлэгшые, правлениин гэшүүдые, Центросоюзай шалгалтын комиссиин түрүүлэгшые, гэшүүдые һунгалга.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй VI съездэдэ зорюулагдаһан амаршалгые КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Шелепин уншаба. Энэ амаршалгые нэрьесэ альга ташажа угтаад, ехэ һонирхолтойгоор делегадууд шагнаба.

Центросоюзай правлениин түрүүлэгшэ А. П. Климов зүбшэхэ зүйлнүүдэй түрүүшын асуудалаар элидхэл хэбэ.

МОСКВА. 1962 оной августын 18. Совет арадай гайхамшагта хүбүүд, баатар-космонавтнуудые Внуковска аэродром дээрэ угтажа байна. Зураг дээрэ: парти, правительствын даабарние амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа А. Г. Николаев П. Р. Попович хоёр рапорт үгэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ХҮНЭЙ СҮЛӨӨТЭ АЖАЛАЙ ХҮГЖЭМ ЗАМБУУЛИН ДАЙДААР ЗЭДЭЛЭЭ

★

Баясанабди, омогорхонобди

Центр газарһаа сэлгеэ номин Ярууна нютагай хэды холошье һаа, совет хүнүүдтэеэ нэгэн хамта сонсоо һэмди гайхамшаг мэдээсэл; сэдьхэл зүрхэн баяраар тинхэдэ билтаран байгаа бэлэй. Коммунис партиин, совет һургуулиин хүмүүжүүлһэн Андриян Николаев, Павел Попович хоёрой шэнэ баатаршалгын шэнэ үльгэр жэшээ харуулһанда бидэ, багшанар, илангаяа ехээр омогорхонобди. Бага наһанһаа хойшо заалгаһан һурагшанарайнгаа этигэл найдабарине эдэнэр ямар үндэрөөр харюулжа шадаа гээшэб! Алдарта баатарнуудай багшанарта үнэн зүрхэнһөө атаарханабди. Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндын хэрэгтэ эдир залуу үетэн эгээл нимээр лэ алба хэжэ шадахааб, эгээл имэ ажалша бэрхэнүүдээр лэ хүмүүжүүлэгдэһэн байха ёһотой.

Теэд заатагүй космонавт болоогүйшье һаа, хэхэ, бүтээхэ ажал хүдэлмэри дүүрэн ха юм даа. Механизатор, һаалишан болобошье һаа, даабарита ажалдаа Андриян Николаев, Павел Попович шэнгеэр хандабал, баһал гайхамшаг илалта туйлахал. **Ц. Нимаева,**
Нарһатын дунда һургуулиин багша.

★★

Советүүдэй орон одо мүшэд тээшэ зорихо, бүхы дэлхэй дээрэ жаргалта байдал тогтоохо харгы зам гаргажа үгэнэ

Андриян Николаевай, Павел Поповичой ниидэлгэдэ зорюулагдаһан пресс-конференци

МОСКВА, августын 21. (ТАСС). «Восток-3», «Восток-4» түхэлэй замбуулин дайдын совет онгосонуудай нэгэ доро зэргэ түрүүшынхеэ удаан ниидэһэн тухай совет, гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй университедэй актава зал соо мүнөөдэр болобо.

СССР-эй Наукануудай академиин, СССР-эй МИД-эй эмхидхэһэн энэ уулзалгада 2000 гаран хүн хабаадаа. Тэрэ тоодо гадаадын, совет хэдэн зуугаад корреспондентнүүд, газетэнүүдэй гайлбарилагшад, журналнуудай, радиогой, телевизионно компаниинуудай түлөөлэгшэд байгаа.

Гадна совет эрдэм ухаанай ажал ябуулагшад, ниитын организацинуудай, ниислэлэй предприятинуудай түлөөлэгшэд зал соо байба.

Эрдэмтэдэй хэлэһэн үгые суглараагшад айхабтар һонирхолтойгоор шагнаа. Замбуулин дайдаар хэгдэһэн гайхамшагта ниидэлгын түрүүшын дүнгүүд тухай эрдэмтэд хөөрэжэ үгөө. Ингэжэ замбуулин дайдын урдань мэдэгдээгүй хубинуудые хүн түрэлтэнэй аша туһада шэнжэлхэ талаар совет эрдэм ухаанай, техникын эхи табиһаниинь хэдэн зуугаад жэлдэ алдаршаха байна.

Советскэ Союзай баатарнууд, СССР-эй лётчик-космонавтнууд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович пресс-конференцидэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик М. В. Келдыш пресс-конференциие нээгээд, оролтын үгэ хэлэһэн байна.

★

Хэзээдэшье мартагдахагүй

Агууехэ Эхэ ороноймнай баатар хүбүүд—Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Поповичой гурбан үдэрэй туршада замбуулин соогуур суугтаа ниидэһэн гайхамшагта баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүй. Элэ үдэрнүүдтэ А. Г. Николаев П. Р. Попович хоёрой ажабайдал, ажал болон габьяата ниидэлгэ тухай, ороноймнай эрдэм бэлигэй түйлалтанууд тухай хөөрэлдөөн, элидхэл манай Саянай совхозой фермэ, бригада, отара, үбһэшэдэй дунда үнгэргэгдөө. **П. Шобонов.**

ХҮН БҮХЭН ХҮХЮУТЭЙ

Бургаастай. Энэ нютагта Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи комплексно бригада түбхинэнхэй. Ажалай һүүлдэ малшад, механизаторнууд, бусад мэргэжэлтэд улаан булан соогоо олоороо суглараад, баяртай хүхюунүүд. Алдар сууда гараһан космонавтнар Андриян Николаев, Павел Попович гэгшэдэй гайхамшагта ниидэлгэ тухай хөөрэлдэнэд.

Улаан бүдөөр хушагдаһан столой саана колхозой парткомой секретарь Содбо Дабаевич Лубсандоржиев гартаа газетэ баринхай, космонавтнуудай ниидэлгэ тухай ажалшад, малшадта тодо һонироор уншажа, тайлбарилан ойлгуулна.

—Манай баатар хүбүүд, эрхим нүхэд замбуулин дайдада ажаллажа ябанад. Совет арадай эрдэм соёлой шэнэ амжалта бүмбэрэг тэлхэйн ажалшан түмэнэй урма зоригые бадарааба. Андриян Григорьевич Николаев Шоршелы гэжэ нютагта түрэһэн, чуваш яһанай хүн. Юрын таряашанай хүбүүндэ хэн иимэ дали жэгүүр ургуулааб? Түрэл партимнай! Ленинскэ национальна политикын илан мандаһан орондо ямаршье яһанай ажалшан оюун ухаан, эрдэм соёл шудалжа, габьяата ажалай гайхамшаг үрэ дүн харуулха, үльгэр домогой баатарһаашье өөрэгүй гоё һайхан үйлэ хэрэг бүтээхэ шадалтай гэжэ нүхэр Лубсандоржиев мэдүүлбэ.

Тус бригадые даагша Владимир Нимаев үгэ абаад:

—Бидэ залуушуул иимэ һайхан орондо түрэһэндөө зол жаргалтайбди, омогорхонобди. Тиимэ хадаа үшөө эршэмтэйгээр ажаллаха дура зориг түрэнэ. Мүнөө үбһэ, таряа хуряалгын халуун хаһада үдэр, һүниие илгадгүй хүдэлмэрилнэбди. Сэлэнгын, тэрэ тоодо манай колхозой, һаалишад июль һарада амжалта туйлажа, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые өөһэдтөө үлөөжэ шадаа, гэбэ.

Хөөрэлдөөнһөөнь мэдэхэдэ, эндэхи колхознигууд ажал хэрэгтээ шэнэ амжалта туйлажа, Эхэ орондоо бэлэглэхэ байһанаа хэлсэнэд. Бургаастайн малшад энэ жэлдэ нютагай үултэрэй үнеэн бүриһөө 1750 литр һү һааха уялга абанхай. Тэдэнэр уялгаяа пэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, тус фермынхид гансахан июль һарада 16220 литр һү һааха түсэбтэй байһан аад, 17700 литр һү һаажа гүрэндэ тушаагаа. Түрүү һаалишад Очир Байнганова, Дыжит Гармажанова гэгшэд даажа байдаг үнеэн бүриһөө сүүдхэлдээ хахад нүүд һү һаана. Фермын бусад һаалишад Цырема Базарова, Мухомеджанова мүн лэ амжалта туйлана. Хорёод гаран жэл мал хаража ябаһан адуулгашан Ширап Будаев үнэн сэхэ ажалаараа нютагтаа хүндэтэй болонхой.

Р. Балданов,
манай корр.

Совет хүнэй илалта

Хайрангын үбэртэ Бобхой гэжэ байрада, Бэшүүрэй совхозой нэгэдэхи отделениин ажахын тоосоондо ороһон хонишодой нэгэ бригадын зуһалан холоһоо сайран харагдана.

Үдэшын һэрюухэн һэбшээндэ аярхаһан хоёр мянга шахуу эхэ хониндынь байраһаа тээ саана зунай зүлгэ ногоо амтархан зулгаанад.

Батагана боргооһондо хашаршаһан янзатай хонишон Цырен-Жаб Базаров унайн утаа бааюулна. Элдэб ута, богони бодолнуудта абтана. Замбуулин соогуур ниидэн ябажа, амгалан бусаһан эрэлхэг зоригтой хүбүүд: А. Г. Николаев, П. Р. Попович тухай аяар үсэгэлдэр хада газетэдэ уншаһанаа һанан һанан һууна. Тэрэнэй зүрхэ сэдьхэл омогорхол баяраар дүүрэнэ хэбэртэй. Нэгэ хирэ болоод лэ хармаанайнгаа оёорһоо хэдэн нугалагдаһан, оло дахин уншагдажа, баригдажа боролшоһон газетэ гаргаад лэ харана. «Хөөрхэй, хэсүүл бэрхэ хүбүүд байна даа» гэжэ замбуулинай захагүй дайда соогуур тамаржа ерэһэн совет арадай эрэлхэг зоригтой эрхэтэд: Андриян Николаев, Павел Попович гэгшэдэй элдин хонгор Эхэ орондоо энхэ элүүр бусаһандань досоогоо эжэлүүдгүй баясана...

Наран түргэндөө оронхой, элшэ туяагаа тала дайдаһаа хуряажа эхилнэ. Шэнэ һонин дуулаха бодол, һанаанда абтаһан Базаров үбгэжоол борогшо гүүгээ эмээллэн унаад, Шэбэртэ нютагаа харайлгаха дураниинь хүрэнэ. Теэд хушууран бэлшэжэ ябаһан хонидоо хаража, «эдэниие хэндэ найдаад, холоджо ошохобдаа» гэжэ бодон һуутараа, зүүн хүдөөгэй зүлгэ ногоон талые эсхэн, харгыгаар хуа тооһо татан ябаһан машина харахадаа, зүрхэниинь дээрэ гараба. Юундаб гэхэдэ, энэ машинаар шэнэ һонин газета, журналшье, үшөө үглөө үдэр эхэ хонидоо үрэжүүлхэ үрэһэниие ерэжэ ябаһынь хонишон Базаров хараһаар тааһан байгаа ха юм.

Гүйдэл һайтай машина хонишондо туласа ерэжэ, кабинынгаа үүдэ сэлин, жолоошо хүбүүн ехэл хүхюутэй, зугаатайгаар:

— Зай, Цырен-Жабхай, хаа хаанагүй, алишье фермэ, гүүртэнүүдээр ябахадам хонишод баяр баясхаланаа мэдүүлжэ, ажал хүдэлмэридөө амжалтаар харюусахые ниидэжэ байнад. Харин та ямар юумэ бодожо байнабта?—гээд, олон дабхар газетэнүүдые һарбайна.

— Бодохошье юумэн олон даа. Юрэдөөл энэ жэлдэ хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо, 100-һаа 94 хурьга абаһан байнаб. Харин мүнөө хамаг эхэ хонидоо август, сентябрь һарануудта үрэжүүлжэ, эртын эрэ доргон хурьга олоор лэ абажа шадахаб гэжэл найдуулһуу, гэжэ шарайдаа баяр, жаргалаар дүүрэнхэй хонишон Цырен-Жаб Базаров урмашан харюусаа һэн.

Тингэжэ эндэхи хонишон Галсан Дыршиковой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүн, үбгэн Цырен-Жаб Базаров бүхы Совет арадайнгаа баяр жаргалтай хубаалдажа, Эхэ оронойнгоо илалтаар омогорхон байхадаа ехэл золтой.

Ц-Д. Шагжиев.

НҮХЭД КУКУРУЗАШАД! ХЮРУУ УНАХА САГ ОИР...

КУКУРУЗААЯА ТҮРГӨӨР ХУРЯАЖА А...

Сүхэ голой эрьедэ...

Дунгы гэжэ нютагтаа фермын эрхилэгшэ байхадаа Радна Гонсорунов суута кукурузовод Дампилов, тэрэнэй гайхамшагта баян ургаса тухай нэгэтэ бэшэ дууладаг һэн. Яахабши даа, тэрэ үедэ Раднын даажа байһан фермэдэ саг үргэлжэ үбһэ тэжээл дутадаг бэлэй. Тиимэл хадань шэдитэ ургамалые ургуулдаг нютагайнгаа хүн тухай үдэр, һүнигүй шэбшэн бодохо ушартай болоо бшуу. Мүртэйгөөр эдеэлхээшье болишоо һэн гэхэ. Үбгэнэйнгөө нэгэ тиимэшэг болошоһые адаглахадаа, Дарисуу һаната болонгёор:

— Радна, шим хайшаа болошообши даа. Юумэшье дуугархагүй, халтад гэбэл сухалдаха, юун болоо юм, хэлыш?

—Дарисуу, хэрбээ кукуруза ургуулжа эхилээ һаамнай яаха хабә?—гээд, һамганайнгаа мойһон харахан нюдэд руу Радна шэртээд байгаа һэн. Һамганиинь юуншье гэжэ дуугарабагүй. Иимэ асуудалда гансата харюусахань бэрхэтэй байдаг бшуу. Нэгэ хэды болоһоной һүүлдэ:

—Энэш гайтай хэрэг гээшэ даа, Радна. Манай Алтайда энээнһээ урда хэншье кукуруза ургуулжа үзөөгүй ха юм. Зүгөөр ургуулжархёо һаа, ямар гоё байгаа гээшэб. Хабарай хашанхада иигэжэ зобожо байхагүй һэмди,—гэбэ. Һамганайнгаа иигэжэ тэрэнэй һаналые дэмжэжэ байхада, залуу хүбүүн дали ургаһандал боложо, кукурузовод болохо гэжэ эрид шиидээ бэлэй. Зүб лэ шиидэһэн байгаа даа. Хоёр жэл болоод байхада Радна Гонсоруновай нэрэ республикын журнал, газетэнүүдэй хуудаһануud дээрэһээ һалахаяа болибо.

Энэ жэл Радна Гонсорунов 150 га газарта кукуруза таряа юм. Тарихынгаа урда тээ бүхы полиёо Шаазгай голой уһаар уһалаа һэн. Тингээд майн 26-да тарилгаяа эхилээ бэлэй. 10 хоноод байхада кукурузын ногоохон эшэнүүд бултайжа, Радныг сэдьхэл баясуулаа һэн. Зүгөөр хоёр-гурба хоноод байхадань, хюруу унажа, үнжэгэн залуухан кукурузынь эшэнүүдые сохёошье һаань, микро болон нэмэлтэ тэжээлээр үрэжүүлэгдэһэн полидо таригдаһан кукурузань ямаршье хюруугай унаагүй юумэдэл ногоорон ургажа байба.

...«Восток-3» гэжэ одон-онгосын замбуулин руу дэгдэһэн гайхамшагта үдэр би Алтай нютагта байгаа һэм. Лётчик-космонавт, чуваш арадай эрэлхэг хүбүүн Николаев тухай хөөрэлдэн, Радна Доржиевич бидэ хоёр тэрэнэй эрхим ургаса хуряаха гэжэ шиидэһэн Шаазгайн адагай 25 га участок дээгүүр ябаабди. «Буковинка» сортын кукурузын талмай соогуур ябахадамнай, хоёр метр хахад үндэртэй ногоон набшаһад талын һэбшээнһээ шэбэнэлдэн байба. Эшэ бүхэндэнь хэдэ хэдэн хүндэ гэгшын буурсагууд тонгойн харагдана.

Энэ 25 га газарһаа гүйсэд эдеэшэһэн кукурузы... гуудые хуряан аб... хэдээ хойто ж... өөрынгөө үрэһэтэй б... жэ хэлэхэдэнь, Р... жиевичто этигэн... Өөрын үрэһэн тухай... курузашан болоһон... ходол бодомжолжо... Үлөөшэ 125 га газа... рай 1000 гаран цент... набша, хүсэд эдеэш... лиг буурсагуудые... гэжэ хөөрэнэ.

Гайхалтайншье ү... рузын ургаса мүнө... гуулхань даа. Му... дахи отделениин... совхоз) Батуевай, ... болон Раднатаровай ... байгаа кукуруза Ра... дутуугүйгөөр намаа...

Кукурузын ного... соо ороод ябахадаа... на уһаар баялиг С... мүнгэн долгиёо нэ... рахалаа, хажууд... Шаазгай голой ... шагнахадаа, баян ... хонь даа гэһэн һ... бидэниие ээлэн б...

Раднатай үшөө ... рэлдөөбди.

Алтай нютагһа... ябахадаа замбуул... ээлһэн Гагарин, ... колаев, Попович б... рузын ногоон ракет... өөдөө дэгдэхээжэ б... буряад хүбүүн Ра... рунов мэтэ хүнү... түрэл партияа маг... хүсэлни хүрэнэ.

Данри Х...
Хүдэриин совхоз.

РЕПОРТАЖ

Полиин „хатантай" бүхөөр нүхэсэһэн кукуруз...

Нэгэ хэдэн жэлэй саада тээ залуу хүбүүн Николай полиин «хатанаар» һонирхоод, тэрээнтэй һайнаар танилсахаяа хүршэ ахамад нүхэр Дамба Жанаевта ошобо.

—Дулаан ороной дангина абгайн абари зангые һайса танингүйгөөр, тэрээндэ эдирхэжэ, дээгүүр һанаашархажа огто болохогүй юм, залуу нүхэр. Кукурузын баян ургаса абахын тула һайса хүлһэеэ гаргаха хэрэгтэй. Айнагүй гүш,—гээд суута кукурузашан Дамба Жанаевич нүхэрэйнгөө мүр альгадан асууба.

—Бэрхэтэйл юм бэзэ. Теэд хүдэлмэриин амта бага наһанһаа яһала үзэһэн хадаа айнагүйб. Туршаад үзэхэ юм байна. Жэл бүри манай Подлонаткын фермынхидэй тэжээлээр дуталдаад, хабарай хагсуута зобохыень яһала харагдаа.

—Зүб, зүб. Залуу хүн зоригтой, урагшаа һанаатай, хүдэлмэриһөө айдаггүй байхадаа һайн юм. Зүрхэлөөд байхада ямаршье ажал диилдэдэг гээшэ.

Республика соогоо суурхаһан дүй дүршэл ехэтэй кукурузашан Дамба Жанаевтай хөөрэлдэһэнэйнгөө удаа Николай Кондратюков полиин «хатаниие» ургуулжа эхилээ һэн.

Нэгэ-хоёр жэл үнгэрбэ, «хатанай» абари заншалтай танилсаба, тэрэнээ үлгыдэн үндылгэжэ һураба.

Энэ һарын нэгэ үглөөгүүр Николай Кондратюковай полидо хүрэжэ ерэгдэбэ. Һая хуряагдаһан кукурузын узуурые намарай эртын паар болгон тракторист Владимир Рютин хахалжа ябаба, (1-дэхи зураг).

Ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын түлөө мүнөөнһөө оролдожо, газараа хахалжа байһаниинь тон һайн гээшэ. Иимэ эртэ элдүүрилэгдэһэн газар ерэхэ хабар болотор шииг нойто ехээр татаһан байха.

Трактористын нэгэ тойрожо ерэхэдэнь тэрээнтэй хэдэн үгэ андалдабабди.

— Зай, ажал хүдэлмэри хэр һайн ябажа байнаб?

— Гомдохоор юумэн үгыл даа. Һайн ябагдана. Үдэртөө кукурузаяа хадажа, һүниндөө газараа хахалнабди. Николайтай уулзахаяа һанаа һаатнай тээ тэрэ ябана гээд,—ой модон шэнги үндэрөөр ургаһан кукуруза соо харагдахатай харагдахагүй ябаһан хоёр комбайнууд тээшэ хургаараа зааба. (2-дохи зураг).

Зааһан тээшэнь яаралтай гэшхэлбэбди. Һая хадагдаһан кукурузын узуурай бүдүүн гээшэнь аргагүй. Шалалгүй хүнэй торожо унахаар. Полиин «хатанай» анхилма үнэр хамар руу ехэл зохидоор сорьёно.

Кукуруза сабшажа ябаһан комбайнуудта ошожо, түрүүшын дайралдаһан хүнөөр уулзаад: «Та Кондратюков бэшэ гүт гэжэ асуухадамнай:—тиишээ—гээд саашань заажархиба. Теэд ойро шадар хүн харагдабагүй. Бүтүү кукуруза. Гэнтэ кукурузын набшаһад һаршаганажа, тэндэһээ дулаан ороной дангина хүүхэнэй абари зангые һайса таниһан, үндэр баян кукуруза ургуулһан Николай Кондратюков бэеэрээ урдамнай гаража ерэбэ. (3-дахи зураг).

— Мэндэ амар, Николай Михайлович, кукурузатнай буурсаглажа байна ха юм.

—Һайн, һайн, тиимэл даа. Һэрюун уларилтай Буряад нютагтамнай тааража ургадаг болохо кукурузын үрэһэ абаха зорилготойгоор эртэ эдеэшэлэг тусхай үрэһөөр хабар хада гектар газарта таряа һэм. Тэрэмни энэл буурсаглаад, эдеэшэжэ байна. Хёлго мүрэнэй эрье шадар зорюута таригдаһан юм. Юуб гэхэдэ, Хёлгын уһан үдэрэй халууниие бэедээ татажа абаад, бүхэли һүниндөө манатажа дулаан байдаг. Юрэдөөл, үшөө нэгэ хэды саг соо хүлеэхээр гээшэ ха. Магад үрэһэншье абтажа болохо,—гээд Кондратюков нэгэ кукурузын буурсагай халиһа задалжа мааналта (4-дэхи зураг).

Николай Кондрат... ургаса хайшан гэж... абанаб, ямар өөры... тайб» гэхэдэ, она... юумэн тэрээндэ үгы... мэдээжэ агротехник... ри наринаар сахида...

«Заокский» совхо... низаторнуудай һа... дэмжэн, Николай ... ковай звеногойхид ... дэ гектар бүхэнһө... тэжээлэй единицын ... ургаса хуряажа, ... 764 үнеэдые жэлэй... бардам хүрэхэ тэжэ... гаха гэһэн уялга а... публикынгаа бүхы ... торнуудта хандаа... нөө тэдэнэр хэлэ... дүүрэн хүрэхөөр ... байна.

Кукурузын ургас... зээнэйхи... һайн. ... дунда зэргээр 600-... нер ногоо набша, ... һаань бүришье ех... 1100—1200 центнер...

Баян ургаһан ур... ни болзорто, август... тэр сүм хуряажа а... дэнэр эршэ з... ажаллана. Дүүрэн... тай ашаанай м... удаа дараалан пол... да ерээд ашаагаа ... буулгажал байна. (... раг). **А. Ма...**
фо...

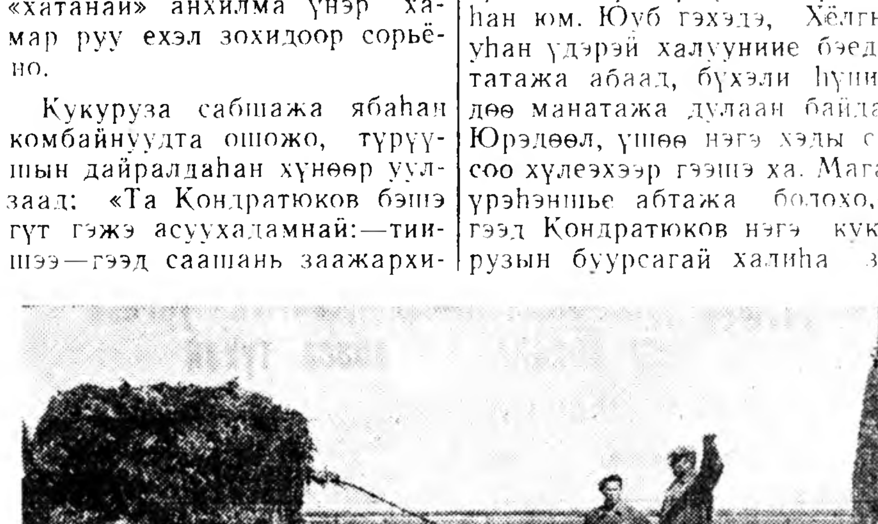

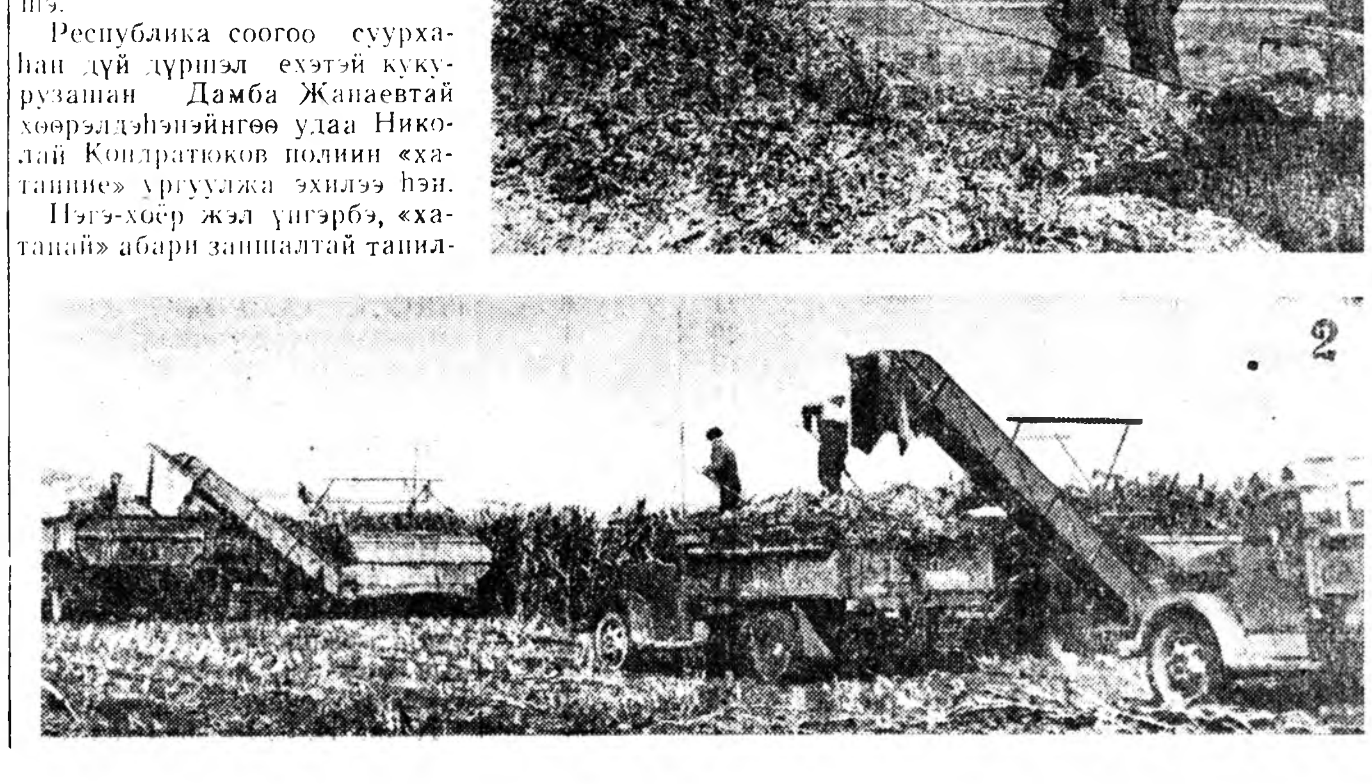

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур
1962 оной августын 23

Уншагшад олошорно

...ние хүмүүжүүлхэ ... библиотекэнүүдэй ...он ехэ. «Арад зон ном ...гэ уншанаб, хэды тоо... ...шагшад бии болооб?» ...талаарнь В. И. Ленин ...текэнүүдэй ажалда сэг... ...эг һэн.

...текын уншагша бай... ...ү үзэл бодолтой боло... ...м ойлгосоо дээшэ... ...бадал общественэ ...литическэ, экономиче... ...аа ехээр дулдыда... Имагтал тиимэһээ ...а гүрэнүүдтэ уншаг... ...оо үсөөн байһан дээ... ...и үсөөрнэ бшуу. Жэ... ...юниитын һанамжа... ...бүридхэдэг Галлап гэ... ...тут тусхай шэнжэлгэ ...ША-да бэеэ гүйсэһэн ...ной оройдоол 17 про... ...ном уншана гэжэ то... ...оо. Мүн ЮНЕСКО-гой ...имтануудые хаража ...Америкын зоной орой... ...онойнь нэгэ хуби биб... ...үүдэй уншагшад юм.

... социализмын эрхэ ...а библиотекын хүдэл... ...дань үзэгдөө дуулдаа... ...өөр эмхидхэгдэжэ, ...лай тоо жэлһээ жэл... ...ошорно. 1961 ондо ...дотор олониитын биб... ...үүдһээ аяар 40 мил... ...хуу хүн ном абажа ...н байгаа. Уншагшадай ...са нэгэн газарта бэшэ, ...а-хаанагүй олошороо. ...ын урда тээ Россин ...гуудта, мүн заха хи... ...ташье ажаһуугаа ...ой үзэг бэшэггүй бай... ...мэдээжэ. Теэд мүнөө ... бүгэдөөрэн, соёл гэ... ...үргэн замаар согтой ...дабшажа ябанад. Яха... ...адай, Коми АССР... ...уушан сагта хүргаар... ...аад тоолобол хүсэхэ... ...ой уншагшад байһан. ...дээрэ сэсэг һалбар... ...ухча зондо Анакреон... ...гүй, зыряхуудта Тют... ...охогүй...» гэжэ Фе... ...һэн мүрнүүд мүнөө ...охи үгэнүүд мэтээр ...о. Яхад, Буряадай ...та ажаһуугшадай ...хүн бүхэн библиоте... ...абажа уншана.

... дуулдаагүй түргэ... ...найда уншагшадай ...е харахадаа, хари ...ээ ерэһэн турист, ...мар гайхалаа бара... ...ССР—номшодой орон ...эд тэмдэглэдэг.

...мар шалтагаан дээ... ...т хүнүүд иимэ олоо... ...уншадаг бэ?

...магтал социалис об... ...экономическа, поли... ...рхэ байдал шиидхэ... ...дүүргэнэ. Манай гү... ...нальна олзо дохо... ...дүрбэнэй гурбан ху... ...дай ажана тэниглэн ...һайжаруулха, соёл культурыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдан гаргашалагдана.

Мүн хүдэлмэриин үдэрэй богони болохо тудам хүн зон сүлөөтэй болоно, ном журнал олоор уншана. Жэшээнь, тусхай научно-шэнжэлэлгын институдай тодорхойлһоной ёһоор, Москвадахи шиинэ бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд бүхы сагайнгаа 23 процентые ном уншаха хэрэгтэ зорюулна. Свердловск, Красноярск, Улаан-Үдэ болон ондоошье городуудай профсоюзна библиотекэнүүдтэ уншагшадай тоо 30—40 процентээр нэмээ.

Партиин Программын хараалһанай ёһоор, СССР-тэ түрүүшын арбан жэлэй турша соо зургаан сагай хүдэлмэриин үдэр тогтоогдохо юм. Тиихэдэнь библиотекэнүүдэй уншагшад бүришье олон болохо. Библиотекын номуудые уншагшад манайда үшөө ямар ушар дээрэһээ олошорноб гэхэдэ, мүнөө ажахыдамнай орёо оньһон машина, техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, тиихэдээ техническэ литература олоор абтажа уншагдана. Түрүү дүй дүршэлэй һургуули, бэлэдхэлэй курснууд, арадай университедүүд болон политическэ һуралсал, театр ба кино харалга гэхэ мэтэ мүн лэ олохон хүниие эрдэм ухаан тээшэ эрмэлзүүлнэ, ном, журнал ехээр уншаха хэрэгтэнь нүлөөлнэ бшуу.

Манай совет уншагшад һайн һайхан юумые гүнзэгыгөөр мэдэрэн ойлгохын хойноһоо оролдожо, уран зохёолой хүгжэлтые анхарал ехэтэйгээр ажаглан, эрдэм бэлигэй дээжэ эрдэни һайхан зүйлнүүдые хадуун абадаг.

Мүнөө ниитын библиотекэнүүдтэхи уншагшадай тоо улам олошорно гэжэ тэмдэглээ һэмди. Тодорхойлходо, профсоюзна библиотекэдэ диилэнхи уншагшадынь хүдэлмэришэд байха юм. Манай паровозо-вагонно, судна заһабарилгын, шэлэй заводуудай, мүн мяханай комбинадай библиотекэнүүдтэ уншагшадай 50—65 процентнь—хүдэлмэришэд.

Промышленностьда хүдэлжэ байгшадай ажалынь үдэрһөө үдэртэ инженерно-техническэ ажалай маяг шэнжэтэй болоно. Тэрээнтэй хамта хүдэлмэришэд мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдожо, улам олоороо ном абажа уншана.

Мүнөө библиотекэнүүдтэ шэнэ ёһоной уншагшад бии болоо. Эдэнэр—коммунис ажалай ударнигууд, мүн тиимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын хойноһоо тэмсэжэ байгаа хүнүүд. Гэхэтэй хамта Сибириин коммунис ажалай 30 бригадын гэшүүдэй сүлөөтэй сагаа ямараар ашагладаг байһанние шэнжэлэн үзэхэдэ, тэдэнэр буеад хүдэлмэришэдһөө 1,5 дахин ехэ сагаа ном, журнал уншажа, кино, театр хаража үнгэргэдэг байба. Иимэ ушарта хүнүүдэй эрдэм мэргэжэл, соёл культура дээшэлэнгүй яахаб!

Тиигэбэшье библиотекэнүүднай хүн зоной эрилтые хүсэдөөр хангажа шаданагүй, ажал хүдэлмэридэнь ехэ дутагдалнууд бии байһаар.

1961 оной дүн харахада, РСФСР-эй баруун районуудта наһа гүйсэһэн зоной 46 процентнь уншагшад байхада, Сибирь болон Алас Дурнада тиимэшүүлэй 35 процентнь библиотекэһээ ном абана.

Мүн манай библиотекэнүүдэй олонхинь городой центртэ оршодог, тиигээд түргэнөөр үдэжэ байгаа хото шадарай ажалшад хохидоно. Библиотекэнүүд ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэдээ, энэниие заатагүй хараадаа абаха ёһотой. Эндэ элдэб эмхи зургаануудай харьяата үсөөн номтой библиотекэнүүд мүртэй туһа хүргэхэгүй. Тиимэ жэжэ библиотекэнүүдые хамтадхажа, номойнь жасые баяжуулан, холын таһархай микрорайонуудые хангабал һайн бэлэй.

Мүн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд зоной дунда ном дэлгэрүүлхэ оролдолго багаар гаргана. Манай городто ажаһуугшадай аяар 76 процентнь элдэб шалтагаанаар библиотекэһээ ном абанагүй. «Библиотекэ уншагшадые хүлеэгээд һууха ёһогүй,—гэжэ Н. К. Крупская заадаг һэн,— тэрэ халаа уншагшадые олошоруулхын хойноһоо оролдохо ёһотой... Библиотекэ бүхэн хүн зоной анхарал татажа шадаха зэргэтэй».

Н. Карташев,
Зүүн Сибириин библиотечнэ институдай багша.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ҮЕРТЭ АБТАҺАН КЛУБ

...ргоод үргэжэжэ, дэб... ...һан Хүртэйн лес... ...о хүн зон, иланғаяа ...ул, улам олошоржо ... Теэд хүдэлмэриин ...тэндэ ажалшадай ...рга һэбэрээшэг. Наа... ...—клуб хаагдашан... ...даад гэхэдэ, Худан гол үерлэжэ эрьень хэмхэрээд, клубай хэрэлсээдэ хүрөө. Клубаа урилха гү, али шэнэ, уужам ондоо байшан бариха гэхэдэ, Хориин аймагай соёлой таһагшье, Хүртэйн леспромхозой дирекцишье «шэхэ дүлии, нюдэ балай» һуунад.

А. Михайлов.

...назаровай нэрэмжэтэ колхоздо (Зэдэ) Евдокия Дашне... ...ар 5-дахи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ 6 һарын турша соо ...һөө 1200 литр һү һаагаа. Һүүлэй үедэ һү һаадгаяа бү... ...үүлжэ, үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 8—11 литр һаана. ... КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Е. Д. Дашиева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Николай Николаевич Блохиной—советскэ эрдэмтын нэрэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой юм. Энэ эрдэмтэ хадаа СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин бодото гэшүүн, тэрэнэй президент, ороной научно-шэнжэлэлгын томо центр болгошо туршалгын, клиническэ онкологиин институдай директор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, советско-американска харилсаанай институдай президент, Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй гэшүүн юм. Н. Н. Блохин Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ хирургаар хүдэлөө. Мүнөө Н. Н: Блохин онкологиин талаар научна хүдэлмэри ехээр хэнэ. Зураг дээрэ: туршалгын, клиническэ онкологиин институдта операци хэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЭРХЭ БАЙДАЛЫНЬ АДЛИ, АЖАЛЫНЬ ХОЕР ОНДОО

Хяагтын аймагай олонхи сомоной, сельскэ Соведүүд 1962 ондо абаһан социалис уялгануудаа саг болзортонь бэелүүлхэ тэмсэлые толгойлон колхозниигуудай, хүдөөгэй интеллигенциин дунда ойлгуулажын, эмхидхэлэй хүдэлмэри тодорхойгоор ябуулжа, үүргэеэ дээшэлүүлжэ байнхай. Тамирай, Шараголой, Ехэ-Нугын, Алтайн сельсомсоведүүд ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулна.

Тамирай сельскэ Соведэй депутадууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай асуудал сесси дээрээ зүбшэн хэлсээ. Энэ жэлдэ адууһа малдаа нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ зориһон «Родина» колхозой гэшүүдтэ туһалха, мүн баһа өөһэдөөшье үбһэ хуряалгада ходо хабаадажа байхабди гэһэн тогтоол гаргаа. Депутадууд Пашков, Шешурев, Агафонов, Кузьмин болон бусад үбһэ хуряалгын звенонуудта ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдэнь туһалха, мүн бэеэрээшье ажаллахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ. Теэд мүнөө тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, үбһэ хуряалгын звенонуудта горьтойхон туһаламжа үзүүлнэ.

—Манай звенодо Тамирай сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Пашков звеногой ажал эмхидхэлгэдэ туһа хүргэхэһөө гадна, үбһэ сабшалга, хуряалгаар өөрөө даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта жэшээ харуулна. Сомоной Соведэй депутадай манда ерээд, иимэ оролдосотойгоор ажаллажа байхые харахадаа, звеногой гэшүүд бүри эршэмтэйгээр ажаллана. Мүнөө манай звено 500 гаран центнер һайн шанартай үбһэ сомоод байна. Үшөө нилээд ехэхэн үбһэн бэлэдхэгдэхэ юм,—гэжэ звено даагша В. А. Андреев хөөрэнэ.

Депутадуудай үбһэ хуряалгын звенонуудта ошожо, һунгагшадтаяа хамта ажаллаһанай ашаар тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри «Родина» колхоздо муу бэшээр ябажа байнхай. Энэ колхоз мүнөө 15 мянга гаран центнер һайн шанартай тэжээл бэлэдхээд байна.

Ехэ-Нугын сомоной Соведэй депутадууд Б. Дамбаев, Д. Очиров болон бусад Пограничнэ совхозой гурбадахи отделениин тэжээл бэлэдхэлгэдэ туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор хүдөөгэй интеллигенци, алба хаагшадай воскреснигүүдые үе үе эмхидхэжэ байдаг. Мүн баһа Шараголой (түрүүлэгшэнь нүхэр Ванчиков), Алтайн (түрүүлэгшэнь нүхэр Доржиев), Хираан Адагай (түрүүлэгшэнь нүхэр Ильков) сомсельсоведэй гүйсэдхэхэ комитедүүд хүдөө ажахын шухала хүдэлмэриин үеэр Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо, Хүдэрын болон Хяагтын совхозуудай отделенинүүдтэ энэ мэтэ тодорхой туһаламжа үзүүлнэ.

Харин эдэ Соведүүдтэй нэгэн адли эрхэ байдалтай зарим Соведүүд али нэгэн шухала хүдэлмэриин үедэ эдэбхи үүсхэл гарганагүй. Жэшээлхэдэ, Ульзытын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Улаханов) тэндэхи «Дружба» колхозой ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ мүртэй нүлөө үзүүлнэгүй. Соведэйнгээ саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудайнгаа хүдэлмэриие һулаар ударидана.

Энэ сомоной соведэй олонхи депутадууд үбһэ хуряалгын звено, бригадануудта эмхидхэлэй хүдэлмэри дутамагаар ябуулдаг байна. Энээн дээрэһээ боложо тус сомоной «Дружба» колхозой 2-дохи отделенидэ ажалай журам эбдэһэн, архидаһан ябадалнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, үбһэ хуряалгын халуун үедэ морин сенокосилкын машинист Раднаев хэдэн үдэр архидажа, ажалдаа гараагүй. Мүн баһа В. Шильников, В. Новоселов, И. Тороев гэгшэд ямаршье ажал хэнэгүй, Үлзытэ тосхоной үйлсөөр зайгуултажа ябана. Теэд сомоной Совет, колхозой правлени иимэ ябадал усадхахын тулада юушье хэнэгүй.

Тэндэхи «Дружба» колхозой сабшалангайнь талмай намаглиг юм. Тиимэһээ үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэнь бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Теэд сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитет өөһэдынгөө депутадуудые, эдэбхитэдые ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ һулаар хабаадуулдаг байһаниинь гэмшэлтэй.

Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет Үлзытын сомсоведэй эмхидхэхы үүргыень дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха аабза гэжэ найдагдана.

В. Жигжитов.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

ОЧЕРК

Хүнэгэй амһарта нара угтадаг хүн

Үрдамни Мэдэгмаа һууна. Тамхи татана. Өөр тухайдаа хөөрэнэгүй.. Энэ табин гурбатай эхэнэрэй нюдэдынь хурса, шарайнь хара, һалхинһаа, хүйтэн жабарһаа хатуужанхай. Хүдэлөөсэнь түргэн. Хаа яа дуугархадаашье баһал түргэн.

Өөр тухайдаа хөөрэнэгүй.

Шарайнь эсэнги шэнги.

— Амархаяа яанат?— гэжэл асууһам, түрүүн ойлгожо ядангяар нам уруу хараад байтараа:

— Амараа һэльби, амараалби,— гээд, баясан хөөрэшэбэ.

— Амараа һэн,— гэжэ хажуудам байһан түбэй гүүртын бригадир Түмэн Тушинов баһа дэмжэбэ.

***

— Мэдэгмаа, совхозоймнай директор шамайе дуудажа байнал даа, ошохо хүн гүт, али үгы гү?—гээд Түмэн бишыхан, набтархан зуһаланайнь үүдэндэ нэгэ бага үгэ дуугүй байһанайнгаа удаа асууба. Мэдэгмаа махоорхо орёожо, амандаа зуугаад, ехэл шунангяар утаар татажа һороһон хойноо:

—Үгы, юрэдөө, яахаа һанаа юм? —гэбэ.

— Яахаа, яахаа, курортдо эльгээхээ һанаа гэнэ бэшэ аалби. Хэды хэлэхэ хүнбиб, хэды дахин дуудуулха хүмта,—гээд Түмэн дуугаа шангадхаба.

— Харе, юрэдөө, хэн мэдэбэб. Курорто-жэрээртэ гээшэнь ямар юумбээ. Хэнтэй, юрэдөө, хэлээ ойлголсожо ябаха хүнбиб, ородоор миил һулаһаандии ха юмбиб. Шамдал арми-жээрмээр ябаа һаа юун һэнбэ.

— Долгорой эжы,—гэжэ Түмэн идхан эхилбэ.—Ошыт, юрэдөө, арбан зургаан жэл үнеэнэй дүрбэн хүхэ шөбтөрхоһоо, үүр сүүрээр бодохоһоо бэшэ юу үзөөбтэ, аа?

Түмэн барагааршье ойлгуулбаб гэжэ һанаһандал ганцата сээжээ хүрхылгөөд, гэртэнь ороод, ябасагааба. Мэдэгмаа тамхяа һорон, үдхэн хүхэ, тракторай утаандал, утаагаа гаргажал һууба.

— Ши, Түмэн, бригадир хүн ха юмни, мэдэнэ гүбши, юрэдөө, үнеэдыем хэн һааха юм?

— Һааха хүн олдоно аабза. Чимидмаа байна ха юм. Юун, һамгад барагдаа һэн гү.

— Харе, юрэдөө, хэн мэдэбэб.

— Ай даа,—гээд, Түмэн гараба. «Яаһаншье жэгтэй юм, аяар гушаад жэл колхозой малай хойноһоо һалиржа ябанаб, теэд нэгэшье тэрэ курорто-жэрээртэ гээшэдэнь ошожо үзөөгүйб. Ошоодшье юу ламайгаа хэхэбиб даа» гэжэ һууба.

Гэнтэ мэдэхэдэнь, бишыхан зуһалангын тамхинай утаагаар дүүрэшөөд байба. Газаашаа гарахадань — сэлмэг, наран, гэртэ шэбээлһэн хөөрхэн туғалнууд... Тойроодшье харахада — үнеэхил түрэл Дөбөнь.... Хяаг сиибын гунхана. Халаахайн, ухарай шабааһанай үнэр. Хуу танил. «Юрэдөө, эндэһээ хайшаа ошохо хүнбиб» гэжэ һанаһаар, һаалиингаа хорёо худар ошоо һэн.

Зүгөөр гурба хоноод байхада, түргэн поезд соо һуугаад, Дараһанай курорт тээшэ шэглэн ябахадаа, тэрэ үдэрөө Мэдэгмаа һанаандаа оруулаад: «Нээрээшье, Хэжэнгын түхэрээн соо түрөөд, тэрээн сооһоо гарангүй шархяа хатаанхаар, угайдхаһаа газаршье үзэжэ ерээшэм болоо гүбэ» гээд шэбшэбэ. Поездын сонхоор зурууд тохёйтой бишыхан голнуудай наранда ялагас гээд үнгэрхэдэ, уужам нугаар дэлэнгээ һанжуулаад бэлшэжэ ябаһан үнеэдые харахадаа: «Үнеөхи Малаагшам һүеэ татажа байгаа ёһотой даа» гэжэ гү, үгышье һаа: «Тэрэ Чимидмаа тугалаа заядажа шадаха юм гү, али үгы гү?» гэжэ ходол һанаата болонш ябаа һэн. Дараһанаа хүрөөдшье, саб сагаан саһан шэнги простыня дэбдиһэн орон дээрэ хэбтэхэ болоод байхадаа: «Яагаашье сэбэр юм. Юрэдөө, ондоо тээ унтуулхаа яагаа гээшэб. Наһаараа малтай носолдожо, хүнэгэй амһарта нара угтажа байһан намдашье иимэ юумэ дэбдихэдээ мэдээл юм гээбы даа» гэжэшье шэбшээ һэн. Нилээд үни унтариингаа хажууда бодолгото болон һуутараа, простыня дээрэ одеялаа дэлгээгээд, дээрэһээнь пальтогоороо хушаад хурхиршоо бэлэй...

***

Мэдэгмаа өөр тухайдаа бэшэ юумэ хөөрэнэгүй. Тэрээн тухай газетэдэ бэшэхээ ерэжэ ябахадаа, юун гэжэ зураглалаа нэрлэхэ гээшэбиб гэжэ удаан шэбшээ һэм. «Түрүү һаалишан гэхэ гү? Үгы даа, хуушараа. «Эрхим һаалишан гэбэл баһа далан долоо дабтагдаа. Харин мүнөө энэ «амарһан» тухайгаа хөөрэжэ байхадань, гэнтэ бэшэгдээгүй зураглалайм нэрэ суранзан мэтээр ялас гээд һанагдашаба. «Хүнэгэй амһарта нара угтадаг хүн». Зүб даа. Нэгэ бага дүрэ буруугаар соностоошье һаа, тон гол уруунь тудаһан нэрэ бэшэ аал?

...Мэдэгмаа өөр тухайдаа анирғүй.

Мэдэгмаа Цымпилова автобусһаа бууһаар гэртээ аяга сай ёһоор уунгүй «Шулуун фермээ» гүйхэ тооной ерээ һэн. Ферманшье байрадаа, Түмэншье энеэжэ байба. Туғалнуудыншье таниһан шэнги нойтон хамарнуудаа тэрэнэй дэгэлдэ дахаба. Нэгэл шэнэ юумэ Мэдэгмаа өбёороо. Обёорбошье гэжэ даа. Һаалиинь хорёогой газаа ямаршьеб хайрсагтай түмэр-түдэгэ яар ябта обоолоотой хэбтээ һэн.

«Морин косилка, тармуур байгаа юм бээ даа»—гэжэ һанаад ехэ тообогүй. Үнеэдээ һөөргэнь тушаажа абаад, хорёоһоо гараад ябатараа, тээ саана Түмэнэй морин дээрэ һаарайжа байхые өбёоромсоороо:

— Һөөе, Түмэн, энэ юун түмэр түдэгээ миниин хорёогой хажууда буулгаабши, үтэр абааша, үнеэдни үргэнэ!—гэжэ залуухан, Долгор баеагантайнь сасуу хүбүүндэ эрэ доргөнөөр ооглон хандахадань:

— Үү, Долгор эжы, үшөө энэтнай үнеэдые һайсал үргөөхэ байха, хүлеэжэ бү ядагты,—гэжэ шоғтойгоор харюусахадань, баряад ябаһан унайгаа шэдэжэрхёод:

—Яажа хиирээбши, хү гасаалхашни гээшэ гү?! Үтэр абааша!—гээд гани болобо. Түмэн гансата ондоо болоод, болгоомжотой даруугаар бултыень ойлгуулжа үгөө һэн. Эндэл Мэдэгмаа түрүүшынхеэ «ёлочко» гэжэ үгэ дуулаа бэлэй. Һүүлэй һүүлдэ:

— Тиимэ һайн юумэ һаань, түргөөр табяад орхихоо ядаг юм!—гэбэ.

— Хари модошо дархашуул ерэхэ юумэ аад, үгы лэ. Үглөө баһа эрхилэгшэдтээ үтэр татар гэлдэхэ болоо юум гээшэ гү даа,—гэжэ Түмэн бодолгото болонгёор дуугарба.

Үнэхөөрөөшье, хэды хоноһон хойно дархашуул ерэжэ, хоёр-гурбан үдэр түхеэрэлгэ бэлдэхэдэнь, механигууд «ёлочкыень» тодхоо һэн. «Шулуун фермын» һаалишад тэндэ олоороо сугларжа, олон табые удаан хөөрэлдөө бэлэй.

— Юун эдэ муу үнеэд энэ түмэртэ дүтэлхэ һэм.

— Харе, хайшаа юм. Бүхы наһаараа дэлэн эбилгэжэ, дүрбэн хүхэ шөбтөржо ябадагаараа ябанал аабзабди.

— Зайнгаа галаар бидэнээ оборготошоторнай сохижорхихогүй юм аабза?—гэхэ мэтэ хөөрэлдөөнүүд захағүй болоо һэн. Мэдэгмаа абяагүйл шагнаад байба. Моторист Дугарцыренэй Дашинимын «движок» хүдэлгэжэрхихэдэ, гэрэл сасаржа, машинашье «һэб-һоб» хүдэлжэ эхилээ һэн. Манометр соо давлениин эгээл зохихо хэмжээндээ хүрэхэдэ, механик хүбүүн һаалишадта:

— Зай, хэнтнай түрүүн үнеэдээ энэ машинаар һаахаб?—гэбэ.

Хэншье абяа гарабагүй.

— Зай, түргэлэгты! Аяар арбан найман һаалишад сооһоо нэгэншье зүрхэлхэгүй юм гээшэ гү?—гэжэ үнөөхи залуу хүбүүмнай тэсэжэ ядан байба.

— Юрэдөө, яана, би туршаад үзэһүү,—гэжэ хэлээд, Мэдэгмаа хорёогой газаа суглараад байһан үнеэдээ: —«Һа-һэшэ!»—гэн туужа эхилбэ. Движогой абяанһаа, хүнэй олонһоо, шэнэ түхеэрэлгэһээ айһан үнеэдынь дүтэлжэ үгэбэгүй. Гажа буруугаар мөөрэлдөөд гэдэргээ шархаалдаба. Мэдэгмаа туугаад лэ һалабагүй.

— Долгор эжы, орхиитээ, орожо үгэхэгүйл,—гэжэ нэгэнэй хэлэхэдэ, Мэдэгмаа урдаһаань сухалтайгаар хараад:

— Юу орохогүй, орохогүй гэнэш. Орохол хадань хээ юм гүбэ. Аабайжа байнхаар, туулсахаа яагаабши, —гэжэрхибэ. Тэндэ байһан хэдэн үхибүүдээр хамһажа, арай гэжэ дүрбэн үнеэдые туужа оруулба. Үнеэдынь ехэл байрагүй, сухалтай байба. Түмэр хаалга соо ороод, резинэ хүхэндөө углуулһандаа һүтэйшье һаа, эрхэ Малаагшаниинь хайраад абаба. Движогой унтарһан хойно, дүрбэн үнеэдэйнгээ һаам хэмжээд үзэхэдэнь, урда урданайхиһаа доошоо орошоһон байгаа. 15 заримдаа, 20 хүрэтэр литр һү үгэдэг Малаагшаниин оройдоол 9 литр һаалгаа.

«Ямар жэгтэй юм?»— гэжэ Мэдэгмаа ойлгожо ядан байба. Түмэн бригадир һаамыень хараад байхадаа:

— Долгор эжы, һанаагаа бү зобогты. Энэтнай хүнэй олонһоо, сухалдаһанһаа иимэ багые һаалгаа гээшэ. Хэды хоноод хуушан хэмдээ хүрэхэ даа, гээ һэн.

— Юун хүрэхэ юм, юрэдөөл гараар һааһандал бэшэл байха даа,— гээдшье нэгэн оролсобо.

Игэжэ түрүүшынхеэ «ёлочкоор» һааһан үдэрынь үнгэрөө. Саашадаа өөрөөшье, үнеэдыньшье шэнэ оньһон аргадаа дадаба. Ажалыншье хүнгэн, һаамыньшье аргагүй түргэн болоо бэлэй. Теэд Мэдэгмааһаа бэшэ «ёлочкоор» һааха хүн бүхэли һарын турша соо олдоогүй һэн.

Һаалишадай үдэшынгөө һаамда гарахада угтаад:

— Үгы, ши Чимидмаа, яагаа хүмши? залуу ха юмши, «ёлочкоор» һаагыш, хүнгэн, түргэниинь хэлэшэгүйл,—гэжэ гү, үгышье һаа:

— Бүхэли һүнеэрээ оройдоо хорин үнеэнэй дэлэн носожо һуухаш, һайн аал? Тэрэ хэдэн түхеэрэлгэ байна ха юм. Тиишэнь туугыш,—гэжэл байгша бэлэй. Шэнэ юумэ нэбтэрүүлгын бэрхэшээлнүүд ойлгосотой ха юм даа. Аргадахашье, хэрэлдэхэшье сагууд гараа һаабза. Байн байн бусадшье һаалишадынь «Долгор эжын машинада» (дундаа тэдэнэр «ёлочкоёо» тиигэжэ нэрлэдэг һэн) барандаа дадажа, оньһон аргаар үнеэдээ һаадаг болоо.

Энээн тухай намда Түмэн хөөрөө һэн. Мэдэгмаа өөр тухайдаа хөөрэнэгүй. Хэрбээ хөөрөө һаань, бүхэли очерк бэшэхэ һэм. Теэд мүнөө саашань яахабиб? Тоонуудые хөөрүүлхэмнай гү? Тиигээл һаа, зураглалнай зураглал болохо хаш.

Цымпилэй Мэдэгмаа 1931 онһоо хойшо малда. Һүүлэй 9 жэлдэ һаалишан. Мүнөө тэрэнэй мэдэлдэ 21 һаамхай үнеэд бии юм. Хахад жэлэй турша соо һаамхай үнеэн бүриһөө 774 кг һү һаанхай. Мүнөө һайн хяаг ногоондо бэлшэһэн үнеэдынь үдэрэй 15—20, заримдаа дээшэшье литр һү үгэдэг. Хүнэгэй амһарта нара угтадаг хүнэймнай наһан соогоо һааһан һүеынь хамталан бүридхөө һаа, Холбоолжоной нуурай шэнээн болохо бэшэ ха гү? Магадгүй.

***

Тоонууд ехые хөөрэхэ дурагүй юм.

Мэдэгмаашье өөр тухайдаа хөөрэнэгүй.

— Наранай тонгос гэтэр энэ урда нугадаа һамгадаараа гаража үбһөө хуряагаа бөлөхом даа. Оройтожо байна хаб,—гээд, тамхияа носоон, Холбоолжоной гүүртэ ошоһон харгыгаар алхалба. Бэень набтар. Улаан пулаадынь ялабхина. Өөрөө гар тармуур мүр дээрээ үргэлөөд, бага найгарган татаад, түргэн алхасаар харгыда орон ябахадань, хойноһоонь харан зогсоо һэм. «Хүнэгэй амһарта нара угтадаг хүн, уулзатараа баяртай!» —гэжэ ооглохо дурам хүрэбэшье һаань, ооглоогүй һэм. Хүнэгэй амһарта нара угтадаг хүнби—гэжэ Долгор эжы сэсээр лэ хэлээ даа, яаха аргагүй сэсээр!

Хэжэнгын совхоз, нэгэдэхи отделени.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ"
БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Һураһан юумэ һураар татуулдаггүй"

Ой модые зүб мүрөөр ашаглаха тухай манай газетэдэ хэблэгдэһэн статья Захааминай аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, тэндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэл зүб дээрэ тоологдоо. Модо отололго гуримшуулхыень, хэрэглэгшэдтэ заатагүй билет абхуулаад, отолхо газарыень заажа үгэдэг байхыень гүйсэдхэхэ комитет колхозуудай правлени нүүдые уялгалһан байна.

— Модо отолхо гурим эбдэһэнэйнь түлөө аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев, интернат-һургуулиин директор нүхэр Дарижапов гэгшэдтэ шанга һануулга хэгдээ. Зэдын комбинадай модо бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Лысенкын захиралтаар барилгын ехэ модые түлеэн болгожорхиһон баримта республикын финансын министерствэдэ дуулгагданхай,— гэжэ тус аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ю. Балдаев редакцида мэдээсэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1962 оной августын 23.

„ЛОКОМОТИВ“ ГАЗЕТЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Ленинэй орденто паровозо-вагонио заводой «Локомотив» газетын гаража эхилһээр 30 жэлэйнь ой уржадэр гүйсэбэ. Тус газетэ хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгуу-ламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг туладаа хүндэтэй болонхой. Газетын алдарта ойдо зорюулагдаһан үдэшые заводой парткомой секретариин орлогшо нүхэр Петров нээгээд, «Локомотив» газетын редактор В. И. Безносовто үгэ үгэбэ.

Элидхэлэй удаа үгэ хэлэһэн нүхэд —КПСС-эй горкомһоо нүхэр Безродных, Буряадай АССР-эй журналистнуудай Союзай правлениин секретарь нүхэр Халтанов, «Правда Бурятии» газетын редакторай орлогшо нүхэр Степанов, «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетын түлөөлэгшэнэр нүхэд Дугаров, Болдогоев, КПСС-эй Железнодорожно райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша нүхэр Кирьянов болон бусад газетын һайндэрөөр амаршалаад, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень юрөөгөө.

Һүүлээрнь газетын эдэбхитэй бэшэгшэд ПВЗ-гэй дирекциин, парткомой, завкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Мүн «Локомотив» газетын секретарь Жиделев, паровоз-хабсаргагшадай цехэй начальник Краснов гэгшэд КПСС-эй горкомэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Газетын 30 жэлэй ойдо зорюулагдан үнгэргэгдэһэн конкурсдо түрүү һуури эзэлһэн ханын газетын редколлегидэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Л. Мельникова.

Монгол Арадай Республикаһаа

Ханй барисаан, харилсаа холбоон—ажалай амжалтын үндэһэн

«Дархан нютагаймнай бодото хүгжэлтэнь улам бэхижэжэ байгаа аха дүү монгол, совет арадуудай хани ёһоной бата барисаантай нягта холбоотой юм. Тиимэһээ манай «Дарханай» хүгжэл» гэдэг нэгэдэлдэ монгол-соведэй хани барисаан гэжэ нэрэ олгохыень Арадай Ехэ Хуралай Президиумые гуйнабди»,—гэжэ тус нэгэдэлэй гэшүүд 1960 оной февральда, Дархан нютагта үйлэдбэриин хэдэ хэдэн барилга хэхэ тухай МНР СССР хоёрой хоорондо хэлсээнэй баталагдаад байха үедэ бэшээ һэн.

—Тиигээд мүнөө, —гэжэ монгол-соведэй хани барисаанай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Б. Дамдин хөөрэнэ,—манай коллектив даажа абаһан уялгаяа дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрөө гэхэдэ болохо байна. Бидэ жэлһээ жэлдэ ажахыгаа үргэдхэжэ, бүри ехэ ашаг олзотой болгожо байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай нэгэдэлэй олзонь 2150 мянган түхэриг байгаа, харин мүнөө 3 гаран миллион болохо байха. Гурбан жэл удаагуур ашаг олзоёо эрид дээшэлүүлжэ шадаабди.

—Танай ажахын ашаг олзоёо иимэ эршэмтэйгээр дээшэлүүлһэниие юугээр тайлбарилжа болохо гээшэб,—гэжэ бидэ һонирхон асуубабди.

—Монгол-соведэй аха дүүгэй хани барисаанай ашаар гэжэ хэлэхэдэ ямаршье алдуугүй. 1959 онһоо эхилэн Тельманэй нэрэмжэтэ колхозтой хамагай ойрын хани харилсаатай боложо, совет колхозуудай дуршэл туршалгые манай нэгэдэл өөрынгөө ажал дээрэ ехээр нэбтэрүүлэн хэрэглэдэг болоо. Энэ колхозһоо жэл бүри мал болон тараан ажалай дүй дуршэл ехэтэй хүнүүд манайда ерэнэ. Тиигээд тэдэ нүхэднай өөһэдынгөө ажалай амжалта тухай хөөрөөд хизаарладаг бэшэ, харин манай хүнүүдтэй хамта удаан хугасаагаар ажал хэдэг, тиихэдэнь манай дарханайхид харюугай ёһоор тэдэнэй колхоздо ошожо ажалладаг байна. Энэ ушар һүүлэй 2—3 жэлэй туршада ажалдаа эрид хубилалта хэхэ арга дарханайхидта олгоо.

— 1959 он хүрэтэр—гэжэ түрүүлэгшэ хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлбэ,—манай нэгэдэлэйхидэй эрхилдэг ажалынь—бэлшээриин мал байһан юм. Мүнөө ажахынгаа хэмжээгээр абажа үзэхэдэ, 28 мянган толгой малтай бригадануудһай түрүү һууряа тараан ажалайнгаа бригадануудта алдаад байна. Энэ жэл 900 га шэниисэ, 230 гектар овёс, кукуруза, горох таряабди. Мүн арад зоной ехээр хэрэглэдэг болоһониие хараадаа абажа, 110 га овощ таригдаа.

Хүдөө ажахын нэгэдэлэй гэшүүдэй урмашалгые дээшэлүүлхэ ябадал манай ажахын түргэн хүгжэлтэдэ ехэхэн туһа нүлөө үзүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэл ажалта үдэртэ 6 түхэриг хүртэһэн аад, мүнөө 7 түхэригһөө доошо бэшэ болохо юм. Тэрээнһээ гадна эрхим ажалаараа түрүү һуури эзэлэгшэд салин хүлһэн дээрэ 5—10 процентын нэмэлтэ абадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалшадай хамтын суглаагаар тогтоогдоһон энэ нэмэлтэ салин тухай гурим тон туһатай байгаа. Мал, таряалан дээрэ ажаллагшад, механизаторнууд болон барилгашад бүтэдөөрөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө онсо оролдолго гаргана. Манай ажалай олон түрүүшүүл бүхы орон дотороо сууда гаранхай. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл 230 тонно тэжээл бэлэдхэжэ, 650 эхэ хониһоо 740 хурьга абаһан малшан Жанцан, һаалишан Тамжид, овощ ургуулагша, 72 наһатай Чешун, механизатор Санжан болон бусад олон хүнүүдые нэрлэжэ болоно.

Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ нүхэр Б. Дамдин нигэжэ мэдүүлбэ:

—Монгол-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ нэгэдэл мүнөө жэл хубаагдахагүй жасадаа, 1 миллион шахуу түхэриг оруулхаар хараална. Энэ зөөриһөө шэнэ клуб, больницын шэнэ байшан бариха, мүн хоёр комбайн, хэдэн трактор худалдажа абахабди. Манай нэгэдэл ажахын талаар нилээд бэхижэжэ, хүдөө ажахын оньһото техникэ худалдан абажа, һайнаар ашаглажа шадаха болоһон нэгэдэлнүүдэй нэгэн юм.

Василий Петренко,
ТАСС-ай корр.

Улаан-Баатар хото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Монгол Арадай Республикын ниислэл Улаан-Баатар хото. Эб найрамдалай гудамжа.**

ТАСС-ай фотохронико.

Милициин хүдэлмэрилэг[шэдтэй] городой журналистнууд [уулзаба]

Уржадэр, КПСС-эй обкомой, горкомой политическэ гэгээрэлэй байшан соо, Улаан-Үдэ хотын журналистнууд республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, ниитын гурим журам сахилгые улам һайжаруулха тухайда хөөрэлдөө.

— Мүнөөдэр республикын журналистнуудай Союзай правлени Буряадай АССР-эй МВД-гэй хүдэлмэрилэгшэдтэй түрүүшын уулзалга хэжэ, ниитын гурим журам сахилгые һайжаруулхын тулада юу хэхэ тухайгаа хэлсэхэ, совет милициин үүргэ тухай хөөрэлдэхэ зорилго урдаа табина,—гэжэ журналистнуудай Союзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Стегачев хэлээд, Дотоодын хэрэгүүдэй министрын орлогшо нүхэр Перепановта үгэ үгэбэ.

— Республика доторнай архиин һогтуугаар аашалдаг, усалтадаг, мүн элдэб янзаар ниитын гурим эбдэдэг ябадал үзэгдэдэг байһаар. Эдэ хуушанай хог үлэгдэлнүүдтэй эрид шангаар тэмсэжэ, эсэслэн үгы хэхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Тиигэбэшье дутуу дунданууд үшөөл олон. МВД-гэй хүдэлмэрилэгшэд ба журналистнууд хүсөө нэгэдхэн тэмсэжэ, эрид хубилалта туйлаха ёһотойбди,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Журамай муугаа боложо, барилгын материалн[...] гайда ороно. Энээнһ[...] жалан үмсэдөө гэр [...] хеэрэгшэд город соо [...] шороо. Мүн барилга [...] налта шалгалтын м[...] һээ зарим хүдэлм[...] хоёр тээһээ олзо аба[...] үзэгдэнэ гэжэ үгэ хэ[...] хэд тэмдэглээ.

Автомашинын ажа[...] рам һула. Энээнһээн[...] автомобильнуудай ү[...] һон ушар үсөөн бэшэ[...]

Тэрэшэлэн зарим [...] ти, эмхи зургаануудa[...] на, профсоюзай ор[...] нууд нүхэдэй сүүдэ[...] дружинын хүдэлмэри[...] шалгаха хэрэгтэ һа[...] гаар хандуулна гэжэ[...] һэн нүхэд Эрдынеев, Будажабон, Филатов[...] тэмдэглээ.

Ниитын гурим [...] олониитые үргэнөөр[...] дуулха тухай дэлгэ[...] хэлсэгдээ. Энээндэ [...] хүдэлмэрилэгшэдэй, [...] налистнуудай үүргэ [...]

Саашадаа иимэ уу[...] үе болоод хэжэ, хү[...] коммунис ёһоор хү[...] гын асуудалнуудые х[...] зүбшэжэ байха шух[...] эндэ сугларагшад тэм[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жу[...] нууд МВД-гэй хүдэ[...] шэдтэй хөөрэлдэжэ [...]

С. Балдуева.

Бородинодохи тулалдаанай болоһоор 150 жэлэй ойдо

СЭЛЭНГЫН ПОЛКЫН ТҮҮХЭҺЭЭ

Манай ороной ниислэл хото Москвагай түүхэтэ Кремлиин Ехэ ордон соо орожо үзэһэн хүн бүхэн ородой алдар габьяагай Пантеон болохо залнуудаарнь ябахадаа 1812 оной түүхэтэ тулалдаанда зорюулагдажа Георгиевскэ зал соо сагаан мрамор дээрэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэһэн тэрэ сагай габьяа ехэтэ сэрэгэй полконуудай нэрэнүүдэй дунда: «Ябаган сэрэгэй 41-дэхи Сэлэнгын полк» гэһэн нэрэ уншадаг. 1812 оной түүхэтэ байлдаанһаа хойшо үнгэрһэн 150 жэлэй ойе мүнөө бүхы совет арадай угтажа байхадань, манай Буряад орондо, Байгалай үмэнэ байгуулагдаһан Сэлэнгын 41-дэхи ябаган сэрэгэй полкын алдарта зам һонирхолтой байха.

Ябаган сэрэгэй 41-дэхи Сэлэнгын полк 1796 оной ноябриин 29-дэ гурбадахи, дүрбэдэхи Сибириин полевой батальонуудһаа бүридүүлэгдэжэ, Сэлэнгын хоёр батальонто мушкатерско полк болгогдоо. Сэлэнгын гарнизоной мэдэлдэ үгтэжэ, мүнөөнэй Новоселенгинскһээ холо бэшэ, Сэлэнгэ мүрэнэй нүгөө эрьедэ байрлаһан гэхэ.

Саашадаа тус полк нэгэтэ бэшэ нэрээ һэлгэһэн байна. 1811 оной февралиин 22-то ябаган сэрэгэй Сэлэнгын полк гэжэ нэрэтэй болгогдоо. Харин 1833 оной эхеэр Сэлэнгын полкдо үшөө хоёр батальон нэмэгдэжэ, тус полк зургаан батальонтой болоо бэлэй.

1799 ондо ябаган сэрэгэй 41-дэхи Сэлэнгын полк Россин гүрэнэй гол областьнууд руу абаашагдажа, тэндэ болоһон ехэ ехэ сэрэгэй тулалдаануудта хабаадалсаһан байха.

Сэлэнгын полк түрүүшынхеэ 1812 оной дайнда илангаяа шалгараа. Полковник Мещеряковой ударидалга доро 1812 ондо Смоленск шадар дайсанай олон тоото сэрэгые удаан саг соо тогтоон, тулалдаһан байгаа. Энэ тулалдаанда манай Сибириин 15 наһатай А. Камоев гэдэг эрэлхэг габьяагаараа суурхаһан юм. Энэ хүбүүн дайнай дүүрэтэр түрэл полкдоо алба хэһэн байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалһан 1812 оной дайнда гаргаһан габьяагайнгаа түлөө тус полк 1813 оной апрелиин 13-да «Сэрэгэй добтолгын габьяа» гэһэн тусхайта знак-хайрада хүртэһэн байна.

41-дэхи Сэлэнгын полк 1853—1856 онуудай үеэр, Крымэй дайнда мүн лэ онсо шалгарһан байха. Севастополь городой дайшалхы редуудүүд дээрэ тулалдаһан тухайнь, ульгэр жэшээтэ габьяа гаргаһан тухайнь түүхын баримтануудһаа гадна Сергеев-Ценскиин «Севастополиин халуун хаһа» гэжэ роман сооһоо тодорхойгоор мэдэжэ абанабди. Севастополиие хамгаалһан баатаршалгынгаа түлөө Георгиевска полковой тугта хүртэһэн юм. Тэрэнь Александровска ёһололой утаһан лентэһээ гадна, «1854 ба 1855 онуудта Севастополиие хамгаалһанай түлөө» гэһэн гаршагтай.

Сэлэнгэ мүрэнһөө хэды холо оршобошье, тус полк Селенгинск хотын хүн зоноор холбоо барисаагаа таһалдаггүй байһаниинь һонирхолтой. Саг үргэлжэ бэшэг бэшэлсэхэһээ гадна, Севастополиие хамгаалжа байха үедэнь городойхид мүнгэ зөөри, хоол хубсаһа сэрэгшэдтэ эльгээдэг байһан. Севастополь городой ажалшад Сэлэнгын полкые, тэрэнэй габьяае огто мартадаггүй. Герой-хотын нэгэ үйлсэнь Сэлэнгын гэжэ нэрлэгдэнхэй байхаһаа гадна, мүн полкын хүндэлэлдэ хүшөөнүүд бодхоогдонхой юм.

1904—1905 онуудай ород-япон дайнай үедэ Байгалай үмэнэхи зон мүн лэ Сэлэнгын полкын алдар габьяае суурхуулһан байна. Тэрэшэлэн дэлхэйн түрүүшын дайнай үедэ ябаган сэрэгэй 11-дэхи дивизиин составта орожо, Баруун-Урдахи фронт дээрэ тулалдаануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. Сэлэнгын полк 1918 оной эхиндэ тараагдаа һэн.

Энэ алдарта полкын тугай буулгабари Москвадахи Гүрэнэй сэрэгэй түүхын Музейн «Крымэй дайн» гэһэн таһаг соо табяатай байдаг.

122 жэлдэ алба хэжэ байһан Сэлэнгын полкын тобшо түүхэ иимэ.

Бородино шадар болоһон түүхэтэ тулалдаанай 150 жэлэй ойе мүнөө манай ороной ажалшадай тэмдэглэжэ байхада, алдар габьяата нютагайхидайнгаа эрэлхэг зоригоор омогорхонгүй байхаар бэшэл.

Г. Петухов,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи архивай таһагые даагша.

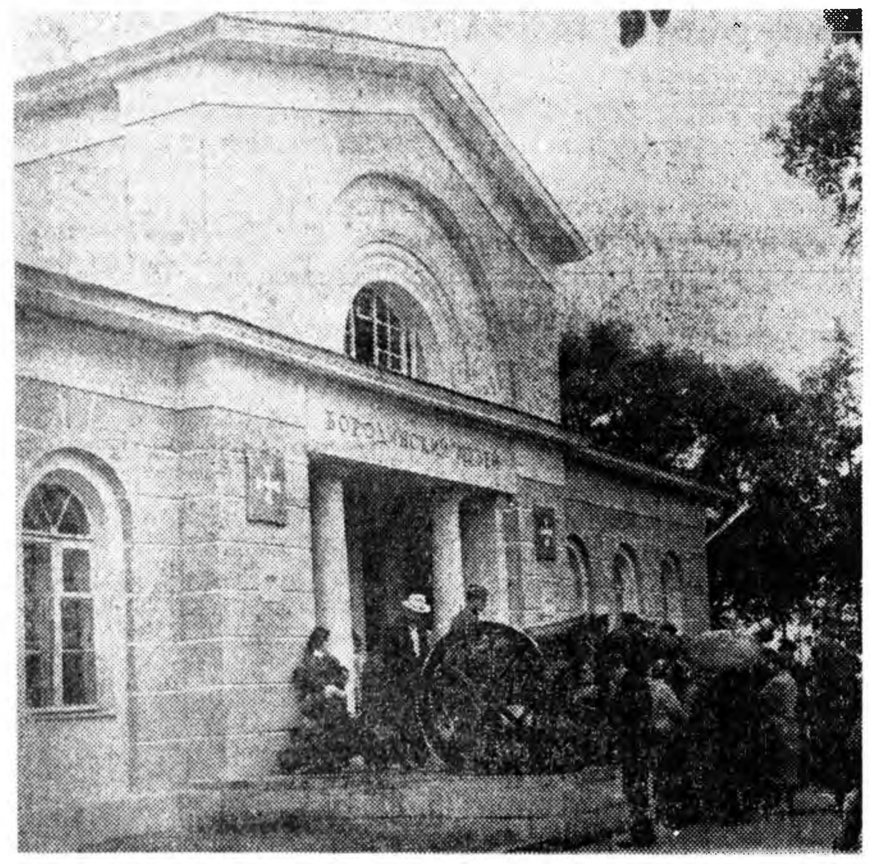

Бородино (Москвагай область). Эндэ шэнэлэн заһагдаһанайнгаа һүүлээр Гүрэнэй сэрэгэй-түүхын музей дахинаа нээгдэбэ. Зураг дээрэ: музей хараха дуратайшуул үүдэндэнь суглараад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Үнгэрэгшэ амаралтын ү[дэр]

Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ республика дотороо эгээн түрүүлэн хүртэһэн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд гансашье түрүү ажалаараа суурхадаг бэшэ юм. Эдэнэрнай һүүлэй үедэ спортын талаар республикын предприятинуудай дундаһаа хододоо шалгардаг болонхой. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр тус фабрикын коллектив стадиондоо сугларжа, цехүүд хоорондын спортивна мүрысөө үнгэргөө. Эгээн түрүүлэн 4х100 метрын эстафетэдэ дамжуулгын урилдаан эхилнэ. Шанга энэ мүрысөөндэ фабрикын механическа цехэй спортсменүүд түрүүлээ. Эдэнэй у[...] ки шэдэлгээр һо[...] наадан болоо. Фабри[...] гаан командануудай [...] будалгын цехэйхид [...] жэ, чемпионой нэрэ[...]

Тэрэшэлэн үндэрт[...] харайлгаар, ядро т[...] үнгэргэгдэһэн мүрыс[...] хэ бэрхэ спортсмен[...] гараашьегүй һаа, е[...] холтойгоор дүүрээ.

Эгээн һүүлдэ футб[...] хоорондоо тулалдаа. [...] ханическа цехэй шад[...] хэ команда шүүһэн [...]

Сэмбэшэд нигэж[...] сэнгэлигээр амаралт[...] гэ үдэрые үнгэргөө.

Н. [...]

Хилын саанаһаа

Измиртэхи уласхоорондын 31-дэхи яармаг

ИЗМИР, августын 21. ТАСС-ай корреспондент Н. Кудряшов нигэжэ дамжуулна:

Уласхоорондын 31-дэхи яармаг үсэгэлдэр Измиртэ нээгдээ. 27 орон энэ жэлдэ өөһэдынгөө продукци яармагта асарха байна. Яармагта хабаададаг оронуудай павильонуудай баригдаһан городой парк соо хүн зон олоороо сугларна. Измирэй яармагта һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союз хабаададаг болоо. Турцитай худалдаа наймаанай, экономическа холбоо барисаа саашадань үргэдхэхэ, тэрэнэй үндэһөөр урда талынгаа хүршэтэй һайн харилсаа тогтоохо гол зорилгоор СССР 1962 оной яармагта хабаадана гэжэ советскэ павильоной директор П. Г. Бигаднов яармагай нээгдэхын урда тээ журналистнуудта мэдүүлээ.

Промышленностиин элдэб олон зүйлнүүд: машинанууд, металл харуулдадаг станогууд, электротехническэ болон оптическа приборнууд, радио болон телевизионно аппаратуранууд, эд бүд, гар урашуулай бүтээһэн зүйлнүүд советскэ павильон соо табигданхай.

«Атом амгалан зорилгоор хэрэглэхэ» гэһэн экспозициие хүн зон һонирхон харана. Атомые задаруулха талаар наукын туйлалтануудые Советскэ Союзай хайшан гээд амгалан зорилгоор хэрэглэдэг байһаниинь энэ экспозици дотор харуулагдана.

Советскэ павильоной нээгдэхэһээ хоёр час урид эндэ олон хүн суглараад байгаа. Худалдаа наймаанай министр Мухлис Эте гэгшын павильоной үүдэндэ татаатай, лентые хайшалхадань, хүн зон павильон руу олоороо ороо. «Энэ яармагай ашаар манай оронуудай хоорондохи экономическа харилсаанай бүри һайжархые хүсэнэб» гэжэ Турциин худалдаа наймаанай министр Мухлис Эте һайшаалайнь дэбтэр дээрэ бэшээ.

Аргентинэдэхи байдал

БУЭНОС-АЙРЕС, августын 21. (ТАСС). Орон доторхи политическэ байдал шахардуу шанга байһан зангаараа. «Орон доторхи байдал оройдоошье эмхи гуримгүй болохоёо байна. Мүнөөнэй правительствые хатуу шанга засагаар һэлгэхэ саг ойртожо байна» гэжэ «Коррео де ла тарде» гэжэ газетэ бэшэнэ. Генерал Торансо Монтеро гэгшын хүтэлбэреэр армиин частьнуудай үймөө хэхэдэ орон доторхи байдал шахардуу шанга болоо. Энэ генералай гала баригшалай нэгэн полковник Роберт Гуарин США-гай сэрэгэй атташетэй хэлсээ хэнэ. Гидо гэгшын правительствые унагаалгада Холбоото Штадууд ямараар хандаха байнаб гэжэ мэдэхые тэрэ оролдоно гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Орон дотор полициинхидэй зүгһөө хашалта хэһээлтэ ехээр хэгдэнэ.

Югославиин Арадай Федеративна Республика Белград. Шэнэ байшангууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Хорото ааша дахяад гараба

БАРУУН БЕРЛИН, августын 21. (ТАСС). Баруун Берлинэй Крейцберг райондо Фридрихштрасседахи хилын хиналтын пунктда дүтэшэг шэнэ хорото ааша гаргагдаа. Совет сэрэгшэдэй Тиргартендэхи памятник руу Фридрихштрасседахи хиналтын пункттаар гараад ошожо ябаһан солдадуудтай советскэ автобусто добтолго хэгдээ. Баруун Берлинэй полици урда тээхи хоёр үдэрэйхи шэнги мүртэй хэмжээ абаагүй. Аашалалдаһан хүйхэрнүүд автобусой хэдэн шэлые шулуугаар тэһэ шэдэһэн байна. Фашистска хүйхэрнүүд сэрэгэй алба хэгшэдэй һуужа ябаһан баһа нэгэ советскэ автомашинада добтолһон байха юм.

Ямаршье хэмжээнэй абтаагүй дээрэһээ хорото аашада хабаадагшад бүри годооржо, ГДР-ые муушалан хараагаа, ГДР-эй хилын харуулшадые шулуугаар шэдээ. Баруун Берлинэй бургомистер Брандт энэ ааша гаргалгада туһалһан байна. Тэрэ Баруун Берлинэй болон ГДР-эй хоорондохи хилэ дээрэ ерээд хорото ааша гаргагшадые тухирһан байха юм.

Японой правительствы[н] аюултай хараа бодо[...]

Икэдын мэдүүлгэ

ТОКИО, августын 21. (ТАСС). «Ядерна зэбсэгтэй болохоһоо Японой арсаха тухай декларациие парламентын баталан абахые Икэда буруушаана» гэһэн гаршагтайгаар Японой премьер-министр Икэдын мэдүүлгые Японой газетэнүүд мүнөөдэр толилоо. Парламентын доодо палатын бюджетнэ комиссиин заседани дээрэ энэ мэдүүлгэ үсэгэлдэр Икэда хэһэн байгаа. Атомна болон водородно зэбсэгтэй болохоһоо Японой арсаха тухай декларациие парламентын баталан абаха тухай социалис партиин дурадхалда правительство ямараар ханданаб гэжэ депутадууд-социалистнуудай табиһан асуудалда харюусахадаа, премье[р] нигэжэ мэдүүлээ. [...] министр, либерально[...] тическа партиин т[...] байһан би ядерна зэ[...] асуудалаар оруулаг[...] радхалые зүбшөөжэ [...] гүй байнаб. «Өөрыг[...] гаалха зорилгоор» ор[...] сэгтэ хүсэнүүдые яд[...] сэгээр хангахые Яп[...] ституци хоридоггүй [...] баталан хэлэхэдээ, [...] зэбсэгтэ хүсэнүүд[...] зэбсэгээр хангахаһа[...] декларациие пар[...] абаһанай хэрэггүй [...] наб гээд Икэда хэлэ[...]

Редакторай орлог[шо]
М. Н. Н[...]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной августын 23.

Манай адрес, телефон[ууд]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редак[тора] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной [жизни и] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского [строи]тельства — 47-59, промышленности, транспорта, инфор[мации] 35-14, культуры, литературы и искусства — 34-05, [писем] и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и коррек[туры] — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства к[ультуры] Бурятской АССР.

Н00957. Зак. № 3411.